

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 12 september justerades.

§ 2 Avsägelse

Tjänstgörande ålderspresidenten meddelade att *Ardalan Shekarabi* (S) avsåg sig uppdraget som ledamot i justitieutskottet och

att *Teresa Carvalho* (S) avsåg sig uppdraget som ledamot i arbetsmarknadsutskottet.

Kammaren biföll dessa avsägelse.

§ 3 Anmälan om kompletteringsval

Tjänstgörande ålderspresidenten meddelade att Socialdemokraternas partigrupp anmält *Teresa Carvalho* som ledamot i justitieutskottet och *Ardalan Shekarabi* som ledamot i arbetsmarknadsutskottet.

Tjänstgörande ålderspresidenten förklarade valda till

ledamot i justitieutskottet

Teresa Carvalho (S)

ledamot i arbetsmarknadsutskottet

Ardalan Shekarabi (S)

§ 4 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2024/25:36

Till riksdagen

Interpellation 2024/25:36 Ineffektiv tillväxtpolitik
av Linus Sköld (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 8 november 2024.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 2 oktober 2024

Finansdepartementet

Elisabeth Svantesson (M)

Enligt uppdrag

Johan Ndure

Departementsråd

Interpellation 2024/25:39

Till riksdagen

Interpellation 2024/25:39 Skatt för personer med sjuk- och aktivitets-
ersättning

av Eva Lindh (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 8 november 2024.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 2 oktober 2024

Finansdepartementet

Elisabeth Svantesson (M)

Enligt uppdrag

Johan Ndure

Departementsråd

Interpellation 2024/25:40

Till riksdagen

Interpellation 2024/25:40 Rut och rot utomlands
av Eva Lindh (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 8 november 2024.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 2 oktober 2024

Finansdepartementet

Elisabeth Svantesson (M)

Enligt uppdrag

Johan Ndure

Departementsråd

Till riksdagen

Interpellation 2024/25:41 Ekonomisk jämställdhet
av Eva Lindh (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 8 november 2024.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 2 oktober 2024

Finansdepartementet

Elisabeth Svantesson (M)

Enligt uppdrag

Johan Ndure

Departementsråd

Interpellation 2024/25:52

Till riksdagen

Interpellation 2024/25:52 Sänkt skatt för de mest välbeställda

av Kalle Olsson (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 8 november 2024.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 2 oktober 2024

Finansdepartementet

Elisabeth Svantesson (M)

Enligt uppdrag

Johan Ndure

Departementsråd

Interpellation 2024/25:66

Till riksdagen

Interpellation 2024/25:66 Högre skatt för personer med sjuk- och aktivitetsersättning

av Karin Sundin (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 8 november 2024.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 2 oktober 2024

Finansdepartementet

Elisabeth Svantesson (M)

Enligt uppdrag

Johan Ndure

Departementsråd

§ 5 Anmälan om faktapromemoria

Tjänstgörande ålderspresidenten anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2024/25:FPM2 Förordning om fiskemöjligheter i Östersjön 2025

COM(2024) 386 till miljö- och jordbruksutskottet

§ 6 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Motioner

2024/25:56, 106, 124, 125 och 142 till miljö- och jordbruksutskottet

Svar på
interpellationer

§ 7 Svar på interpellation 2023/24:710 om kvinnors situation i Iran

Anf. 1 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Herr talman! Sara Gille har frågat min företrädare Tobias Billström på vilket sätt han och regeringen ämnar agera mot Iran med anledning av iranska kvinnors situation. Som utrikesminister besvarar jag frågan.

Regeringen ser med största allvar på situationen i Iran, som förblir mycket svår. Som Sara Gille konstaterar gäller detta inte minst för kvinnor och flickor i Iran. Vi har konsekvent uttryckt vårt starka stöd för de iranier som under de senaste åren fredligt demonstrerat för att deras mänskliga rättigheter ska respekteras.

Regeringen har också kraftfullt fördömt de iranska myndigheternas våld mot fredliga demonstranter och andra kränkningar av mänskliga rättigheter i Iran. Det har skett i uttalanden och i direkta samtal med iranska företrädare, inklusive på ministernivå. Tillsammans med likasinnade länder höjer Sverige också sin röst i MR-rådet till försvar för kvinnors situation i Iran.

Sverige fortsätter också att verka genom EU och FN för att säkerställa att våra budskap och även de åtgärder som vidtas får ett betydande genomslag och därmed blir så verkningsfulla som möjligt.

EU har i tio omgångar infört och skärpt sanktioner mot iranska aktörer som bedöms bära ansvar för kränkningar eller övergrepp av mänskliga rättigheter i Iran.

Sverige fortsätter att bidra till ett starkt internationellt tryck som stöder det iranska folkets rättmätiga krav på respekt för mänskliga rättigheter och som gör tydligt att Irans agerande får internationella konsekvenser.

Anf. 2 SARA GILLE (SD):

Herr ålderspresident! Jag vill börja med att välkomna statsrådet till hennes nya uppdrag. Sedan vill jag tacka för svaret på interpellationen.

Läget vad gäller de mänskliga rättigheterna i Iran är fortsatt mycket allvarligt. Trots att det är 45 år sedan den iranska revolutionen lever den kvinnliga befolkningen i Iran fortfarande under ett politiskt förtryck.

Enligt iransk lag är det en kvinnas skyldighet att dölja sin kropp utanför hemmet och för de människor som hon inte är släkt med. För att tygla kvinnorna och ha kontroll över dem har polisen fått i uppgift att straffa dem som vägrat bära hijab.

Sedan årsskiftet måste kvinnor även bära slöja när de sitter i en bil. Skulle de inte göra det beslagas bilen, och kvinnorna straffas. Vid flera tillfällen har modiga kvinnor rest sig och försökt göra sin röst hörd. De har försökt påverka och ta tillbaka kvinnors rättigheter genom att trotsa den obligatoriska slöjan. Detta har gång på gång stoppats.

Kvinnor har åtalats, dömts till spöstraff, fått böter, fått fängelsestraff och tvingats delta i så kallad moralundervisning. De har till och med dömts då de har trotsat Irans slöjlagar.

I vissa delar av Iran vill myndigheter förhindra att kvinnor och män befinner sig i till exempel affärer tillsammans. En del sjukhus har beordrats att inte ta emot kvinnliga patienter om de inte bär sjal. Flera kaféer och andra verksamheter har stängts av rättsväsendet för att de har serverat kvinnor som inte har burit slöja eller som har burit den på fel sätt.

Detta är något som bidrar till att kvinnor ytterligt begränsas i samhället och som gör det svårt att vägra slöjan.

Jag är kvinna och har två döttrar, varav en är 20 år, och jag jobbar med frågor just kring hedersrelaterat våld och förtryck samt kvinnors utsatthet. Det gör väldigt ont i hjärtat att se att detta får fortgå.

Jag är innerligt tacksam över att mina döttrar kan växa upp här i Sverige och få sina mänskliga rättigheter tillgodosedda. Men, herr ålderspresident, i förlängningen utgör Iran ett hot även mot Europa och Sverige. Därför finns det starka skäl att stötta den iranska oppositionen. Kvinnor kan i detta sammanhang utgöra en viktig komponent, och det bör finnas långsiktiga och genomtänkta handlingsalternativ för att man ska kunna tillgodose och stötta Irans kuvade befolkning.

Samverkan med ledarskapet i Iran bör vara begränsad till ett minimum. Och det är viktigt att i internationella sammanhang markera sitt stöd till Irans opposition, i synnerhet till dem som befinner sig i landet, för är det något vi kan utgå ifrån är det att den islamiska diktaturen i Iran förr eller senare kommer att falla. Vi måste visa vårt stöd så fort som möjligt. Det kommer att gynna säkerheten i regionen och även i förlängningen världsfreden.

Jag skulle vilja veta exakt vad ministern och regeringen gör utöver att de uttrycker sitt stöd för de iranier som fredligt demonstrerat för sina mänskliga rättigheter. På vilket sätt verkar Sverige genom EU och FN? Anser ministern att regeringen gjort tillräckligt?

Anf. 3 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD):

Herr ålderspresident! Många känner till den könsapartheid som råder i Iran. En sådan ordning där män och kvinnor separeras på alla möjliga sätt har rått sedan den islamiska revolutionen 1979.

Regimen i Iran har nu tagit ännu fler steg för att slöjtvånget, som är en del av denna könsapartheid, ska implementeras ännu hårdare.

Den 21 april meddelade Islamiska revolutionsgardet upprättandet av ett nytt organ som ska implementera slöjtvånget och som har tränats i att göra detta på ett ännu strängare sätt än vad som gjorts tidigare. Samtidigt tvingar mullornas regim resten av samhället att implementera slöjtvånget.

FN:s kommission för mänskliga rättigheter meddelade i april i år att hundratals affärsverksamheter har stängts för att dessa affärsverksamheter inte implementerat slöjtvång.

Regimens svar på det folkliga upproret mot slöjtvång har varit att implementera slöjtvånget ännu strängare, både genom nya arbetssätt och genom ny lagstiftning. Här spelar också övervakningsutrustning en viktig roll. Lagstiftning som antogs i Iran förra året kommer att tvinga den privata sektorn att lämna över övervakningsmaterial till polisen för att slöjtvånget ska kunna implementeras ännu strängare. Med andra ord innebär det att all

övervakningsutrustning som exporteras till Iran kan komma att användas för att implementera slöjtvånget.

Detta är en större ansats från regimen håll för att upprätthålla slöjtvånget. I juni förra året meddelade Irans polischef Ahmad-Reza Radan att staten hade avsatt resurser för att fler övervakningskameror skulle installeras i syfte att implementera slöjtvånget. Även drönare används för att implementera slöjtvånget i Iran. Ny lagstiftning i Iran kommer även att låta polisen certifiera vissa individer som kan övervaka kvinnor för att se till att slöjtvånget efterlevs.

Det är uppenbart att mullorna har upprättat ett totalitärt system där kvinnors frihet kvävs helt och hållet, främst genom slöjtvånget. Det är viktigt att Sverige inte står passivt utan agerar i olika internationella forum. Kvinnorna i Iran behöver omvärldens stöd, och om det någon gång är viktigt att stå upp för jämställdheten är det nu när en regim gör kvinnoförtrycket till sin grundläggande ideologi. Varje uttalande och varje handling spelar roll.

Vad som även framkommer i denna fruktansvärda process där förtrycket i Iran förvärras är att slöjan inte är något annat än ett verktyg för förtryck. Mullorna i Iran har inte slumpmässigt valt ett klädesplagg för att förtrycka kvinnor. De har inte tvingat kvinnor att bära pannband eller handskar. Just den muslimska slöjan har till syfte att symbolisera att kvinnor är underordnade, och det är just detta plagg som tvingas på kvinnor i Iran.

Sverige behöver föra en kamp mot könsapartheid, kvinnoförtryck och slöjtvång var det än förekommer i världen. Det vi ser i Iran i dag är vad islamister strävar efter överallt i världen. Det är en ideologi som måste motverkas både i Sverige och Iran. Könsapartheid är det apartheidsystem som vår generation måste kämpa emot.

Anf. 4 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr talman! Sara Gille frågade mig vad regeringen gör konkret i EU och i FN. Jag tänkte ägna det här inlägget åt att prata om vad vi gör i EU, som är vår viktigaste arena för påverkan, och så återkommer jag till FN i nästa inlägg.

EU:s Iranpolitik har skärpts påtagligt sedan hösten 2022. Sverige och EU har vidtagit en rad åtgärder gentemot Iran med anledning av den mycket allvarliga situationen. En sådan är ytterligare sanktionslistningar.

EU:s sanktionslistning av personer och organisationer som bär ett direkt ansvar för kränkningar av mänskliga rättigheter i Iran och repression mot demonstranter har mer än fördubblats de senaste åren. Sex nya sanktionspaket med listningar antogs av EU:s ministerråd under det svenska ordförandeskapet, och Iran diskuterades återkommande vid de EU:s utrikesministermöten som då ägde rum. Sammanlagt är nu över 300 individer och enheter listade under EU:s specifika sanktionsregim med anledning av MR-situationen i Iran.

Det finns också andra sanktionsregimer mot Iran. Dessa tar sikte bland annat på landets kärntekniska program samt dess militära stöd till Rysslands anfällskrig mot Ukraina och till väpnade grupper och enheter i Mellanöstern och Rödahavsregionen. Även dessa sanktioner har gradvis utökats och skärpts.

EU har även gjort upprepade uttalanden som fördömer Irans agerande, senast vid årsdagen av Jina Mahsa Aminis död den 16 september. EU protesterade då mot repressionen mot fredliga demonstrationer och den utbredda tillämpningen av dödsstraffet och uppmanade till förbättring av kvinnors och flickors situation.

Vi ser kontinuerligt över de verktyg som finns för att bemöta Irans agerande på ett så verkningsfullt sätt som möjligt, och vi ser att vi är som starkast när vi kan göra det tillsammans med övriga EU. Men självklart använder vi också våra bilaterala möjligheter. Så sent som i lördags träffade jag den nya iranska utrikesministern, och jag framförde då med enfaset den stora oro som vi känner för kvinnors och flickors situation i Iran.

Anf. 5 SARA GILLE (SD):

Herr ålderspresident! Tack, statsrådet, för svaren!

Flera utländska medborgare, inklusive svenskar, har gripits i Iran på oklara eller falska grunder, något som tyvärr inte är ovanligt utan en del av en bredare trend där Iran använder sig av utländska medborgare som politiska förhandlingsverktyg. Det är en del av regimens politiska spel, och det har flera gånger fungerat som en metod för att få hem medborgare som har dömts utomlands. Svenska medborgare används som spelbrickor och kan hållas fängslade i årtal under hemska förhållanden tills Iran vill ha någon politisk fånge utsläppt från ett svenskt fängelse.

I somras kom Sverige och Iran överens om en fångutväxling länderna emellan. Sverige fick tillbaka två medborgare, och Iran fick tillbaka bland annat den livstidsdömde bödeln Hamid Noury – jag ber om ursäkt om jag uttalar namnet fel.

Sommaren 1988 avrättades tusentals politiska fångar i Iran. Den första någonsin att ställas inför rätta var Hamid Noury, som greps i Sverige 2019. Han var medlem i det islamiska revolutionsgardet och rekryterades av det iranska rättsväsendet för att agera assisterande åklagare i olika fängelser i Teheran. I denna befattning ska han ha godkänt avrättningarna av 4 000–5 000 politiska fångar. Under sommaren 2022 dömdes han för grovt folkrättsbrott och mord till livstid i svenskt fängelse – en historisk händelse som betydde otroligt mycket för anhöriga till de personer som dödades under den fruktansvärda fängelsemassakern.

Nu har han alltså benådats och överlämnats till hemlandet Iran. I utbyte släppte den iranska regimen två svenska medborgare som fängslats i landet. Noury kommer sannolikt att vara en fri man i Iran, men för de politiska fångar som är kvar är det osannolikt med ett utbyte i närtid eftersom Sverige i nuläget inte har några fångar som Iran är intresserat av.

Herr ålderspresident! Vi vet att Iran är det land i världen som har flest avrättningar per capita. Dessa avrättningar är regimens sätt att skrämja kritiker till tystnad. Sverige och EU bör vidta skyndsamma åtgärder för att stoppa avrättningar och säkra frigivning av politiska fångar i Iran.

Vår förra regering påstod sig föra en feministisk utrikespolitik men stod mest tyst och handfallen inför allt detta. I stället för att tydligt ta avstånd från det kvinnoförtryck som bedrivs i Iran valde man att tiga när regimkritiker och människorättsaktivister fängslades, torterades och dömdes utan rättssäkra processer för att slutligen hängas från lyftkranar.

På vilket sätt arbetar vår nya utrikesminister och regeringen för att hjälpa dem som fängslats utan rättfärdig grund i Iran och för att dödsstraff ska upphöra?

På vilket sätt bidrar Sverige till att se till att situationen förbättras vad gäller de mänskliga rättigheterna i Iran?

Anser ministern att det var rätt att Hamid Noury släpptes och därmed är en fri man? Fanns det verkligen inget annat sätt att få hem våra svenska medborgare?

Att brottslingar som verkligen inte borde släppas blir frisläppta är en farlig väg att gå.

Anf. 6 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD):

Herr ålderspresident! Jag vill säga några ord om ett angränsande ämne som påverkar Sveriges förmåga att stå upp för mänskliga rättigheter i Iran och som även Sara Gille gick igenom.

För några månader sedan skedde en fångutväxling mellan Sverige och Iran, där Sverige kunde få hem två svenska medborgare men tyvärr fick släppa Hamid Noury som bland annat hade dömts för folkrättsbrott i Sverige.

Det går inte att på ett trovärdigt sätt stå upp för mänskliga rättigheter i Iran och därmed kvinnors rättigheter om Sverige får göra eftergifter när man blir utpressad på detta sätt. Svenska medborgares säkerhet måste prioriteras, men samtidigt kan inte svenska medborgare avsiktligt försätta Sverige i en situation där regeringens trovärdighet när det gäller folkrätt och mänskliga rättigheter urholkas.

Vi vet att Iran i praktiken är ett laglöst land. Om regimen i Iran behöver svensk gisslan tar de svensk gisslan. Så resonerar mullornas regim. Om vi inte visste detta innan vet vi det nu. Framöver är det därför viktigt att utrikesministern klargör att svenska medborgare som åker till Iran gör det på egen risk. Vi kan inte ha en situation där Sverige tar ett steg framåt och lyckas terrorklassa IRGC eller i internationella forum skapar ett bredare stöd för kvinnornas situation i Iran samtidigt som allt detta omintetgörs bara för att en svensk medborgare vill åka till Iran och se ett berg eller träffa sina släktingar.

Det går inte att arbeta på det sättet. Om detta fortsätter och Sverige ständigt får förhandla med regimen i Iran om svenska medborgare som har tagits som gisslan under sin semester kan inte Sverige på något sätt stärka mänskliga rättigheter i Iran.

Anf. 7 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr talman! Som utlovat tänkte jag också berätta om vad regeringen gör på FN-nivå för att bidra till att förbättra MR-situationen i Iran.

Inom FN-systemet finns flera verktyg för att både uppmärksamma situationen i Iran och hålla Iran ansvarigt. Ett är den årliga resolutionen i FN:s generalförsamling om situationen för mänskliga rättigheter i Iran, där EU varit drivande i att skärpa budskapen.

Verktygen innefattar också FN:s råd för mänskliga rättigheter, där Sverige återkommande, såväl på egen hand som i EU och tillsammans med andra likasinnade länder, tar upp det allvarliga läget i Iran. Vid det pågående MR-rådsmötet kommer Sverige återigen att inskräpa att mer behöver göras vad gäller situationen för de mänskliga rättigheterna i Iran.

Ett tredje verktyg är FN:s specialrapportör för MR-situationen i Iran. Specialrapportören har i uppdrag att övervaka situationen och rapportera om kränkningar av mänskliga rättigheter i Iran. Den senaste rapporten bekräftar att situationen fortsatt är mycket allvarlig, särskilt för kvinnor och flickor samt för etniska och religiösa minoriteter.

Rapporten och MR-situationen i Iran diskuterades vid specialrapportörens besök i Stockholm i slutet av maj. Han tackade då också för Sveriges stöd och betonade vikten av att det internationella samfundet fortsatt uppmärksammar situationen i Iran. Det håller vi med om, och det bidrar vi också till från regeringens sida.

Sverige var också ett av de länder som begärde ett extrainkallat möte om Iran i FN:s råd för mänskliga rättigheter i november 2022 för att diskutera och markera mot de allvarliga MR-kränkningar som sker. Rådet beslutade då om en oberoende utredning för att klargöra händelserna i Iran i samband med protesterna mot regimen 2022 och för att möjliggöra ansvarsutkrävande. Arbetet har ett särskilt fokus på kvinnor och flickor. Sverige står i nära kontakt med utredningen, som presenterade sin rapport i mars i år. Då förlängdes också dess mandat, och det har regeringen välkomnat.

Jag vill också nämna att Iran i december 2022 uteslöts ur FN:s kvinno-kommission, vilket Sverige har välkomnat.

När det gäller dödsstraff är detta något som Sverige och EU i de kraftfullaste ordalag fördömer. Detta gjorde jag också i mitt samtal med Irans utrikesminister i lördags.

Sverige har inte gett upp om Ahmadreza Djalali utan kommer att fortsätta arbetet för att få honom fri. Regeringen har stor förståelse för den förtvivlan som han och hans familj känner, och de har vår djupaste sympati. Som statsministern också har uttalat gjorde Sverige allt för att Djalali skulle frigges i samband med utväxlingen. Iran vägrade att diskutera hans fall. Man hävdade att man inte erkänner honom som svensk medborgare eftersom han endast var iransk medborgare när han greps. Man menade att fallet därmed utgör en angelägenhet enbart för Iran. Vi delar inte denna syn; han är svensk medborgare.

Numera avråder UD från alla resor till Iran.

Anf. 8 TJÄNSTGÖRANDE ÅLDERSPRESIDENTEN:

Jag vill ta tillfället i akt att påpeka att jag är ålderspresident, inte talman.

Anf. 9 SARA GILLE (SD):

Herr ålderspresident! Iran utgör ett hot inte bara mot den egna kvinnliga befolkningen utan även mot resten av världen, däribland Sverige. Nyligen genomförde Irans säkerhetstjänst en specialoperation mot olika mål i Sverige. Hackare tog över en sms-tjänst och skickade ut 15 000 meddelanden där man uppmanade till hämnd mot koranbrännare. Det stod bland annat att de som förolämpat Koranen måste sota för sitt arbete. Säpo har meddelat att det är den iranska staten, via det islamiska revolutionsgardet, som ligger bakom dataintrånget.

I tisdags valde Iran att avfyra närmare 200 robotar mot Israel. Irans revolutionsgarde uppger att man delvis använt sig av hypersoniska robotar, mer specifikt medeldistansroboten Fattah. FN:s säkerhetsråd har sam-

manträtt med anledning av attacken, och generalsekretären uppmanade parterna att omedelbart sluta attackera varandra. Flera länder har fördömt händelsen och infört sanktioner mot Iran, samtidigt som den palestinska terrorstämplade gruppen Hamas berömmar anfallet.

Iran erkänner inte staten Israel, och det är i praktiken Iran som är spindeln i nätet i motståndet mot Israel. Det är ett motstånd som består av ett antal milisgrupper som alla motsätter sig Israel och som inkluderar exempelvis Hizbollah i Libanon, Hamas i Gaza och huthirebellerna i Jemen – rörelser som har attackerat Israel under det ett år långa kriget i Gaza.

Vidare vet vi att Iran skickar vapen till Ryssland och att ryska militärer har utbildats i Iran för att använda dessa vapen, något som flera länder fördömer.

Hur kommer Sverige att agera efter tisdagens urskillningslösa attack, med tanke på det hot som Iran faktiskt utgör mot oss?

Anf. 10 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr ålderspresident! Som jag nämnde i mitt svar är situationen för mänskliga rättigheter i Iran fortsatt mycket allvarlig. Vi har exempelvis noterat att tillämpningen av dödsstraffet, som Sverige och EU motsätter sig under alla omständigheter, i fjol ökade till den högsta siffran på flera år i Iran. Samtidigt kommer rapporter från bland andra FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter om en allt hårdare tillämpning av lagar om obligatoriskt bärande av slöja för kvinnor, precis som Sara Gille förtjänstfullt har redogjort för.

Jag vill tacka för det engagemang för denna oerhört viktiga fråga som finns i den här kammaren. Regeringen fortsätter att följa utvecklingen i Iran nära. Det är också viktigt att omvärlden fortsätter att uppmärksamma situationen i Iran. Tillsammans med övriga EU och internationella partner fortsätter Sverige därför att verka för ett starkt internationellt tryck, som effektivt motverkar repressionen och stöder folkets legitima krav på respekt för sina mänskliga rättigheter.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 8 Svar på interpellation 2023/24:795 om utökade rättigheter för Palestina i FN

Anf. 11 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr ålderspresident! Håkan Svenneling har frågat min företrädare Tobias Billström på vilket sätt han och Sveriges regering avser att konkret arbeta för en tvåstatslösning, om han anser att det är i linje med det svenska erkännandet av Palestina 2014 att avstå från att ge Palestina utökade rättigheter inom FN samt om han kommer att ta ställning för ett svenskt erkännande av Palestina i FN om en sådan omröstning blir aktuell. Som utrikesminister besvarar jag frågan.

Israeler och palestinier har lika rätt att leva i fred och säkerhet och att åtnjuta mänskliga rättigheter. Regeringen tror på vikten av diplomatiskt engagemang och arbete för att nå en fredlig lösning. Sverige och EU, liksom det internationella samfundet i stort, behöver hålla fast vid en tydlig,

folkrättsbaserad politik som grund för fortsatta ansträngningar i förhållande till bägge parter. Regeringen anser att EU, tillsammans med länderna i regionen och andra nyckelaktörer, har en viktig roll i att verka för att en politisk process för en tvåstatslösning ska bli möjlig. Arbetet för en förhandlad tvåstatslösning står återkommande högt på dagordningen vid EU:s utrikesministermöten.

Sverige avstod i omröstningen den 10 maj 2024, som främst handlade om utökad observatörsstatus och proceduraspekter rörande Palestinas status i FN – detta i linje med likasinnade länder såsom Finland, Nederländerna och Kanada. Jag vill understryka att Sveriges stöd för en tvåstatslösning inte förändrats av vår röst om den här resolutionen. Stegen mot Palestinas fulla medlemskap i FN bör inte bara vara symboliska utan en del av en tvåstatslösning där Israel och Palestina kan samexistera i fred och säkerhet.

Regeringens syn på och förhållningssätt till det beslut om erkännande av Palestina som den dåvarande socialdemokratiska regeringen fattade 2014 har min företrädare redogjort för tidigare i denna kammare.

Regeringen kommer att ta ställning inför en omröstning om fullvärdigt palestinskt medlemskap i FN i det fall ansökan når FN:s generalförsamling. Även det ställningstagandet kommer att göras efter en analys av förutsättningarna för en tvåstatslösning.

Anf. 12 HÅKAN SVENNELING (V):

Herr ålderspresident! År 2014 erkände Sverige Palestina som stat. Det är ett faktum och ett beslut som inte går att ändra på. Ändå är det detta beslut som har skapat dagens märkliga race bland högerpartierna i att älska Israel och hata på muslimer. I stället för att som tidigare stå upp för internationell rätt har ett ifrågasättande och icke-ansvarstagande av internationell rätt blivit rättesnöret för Kristersson-Åkesson-regeringen.

För att vara extra tydlig: Carl Bildt erkände Kosovo. Det tyckte inte Vänsterpartiet var rätt vid den tidpunkten. Men efter att beslutet fattats accepterade vi det och stöttade alla ansträngningar i Kosovos statsbygge. Så kan en också göra.

Den svenska regeringen säger gärna att den vill ha tvåstatslösning. Men inget i dess politik indikerar att så är fallet. I stället har regeringen i omröstning efter omröstning lagt ned Sveriges röst eller röstat emot FN-resolutioner. Det är en hållning som blir alltmer ohållbar och som uppmärksammas av den stora majoriteten länder som ser behovet av att staten Palestina får tillträde och rättigheter på den internationella scenen.

Det är ju inte två jämbördiga stater vi talar om. Israel ockuperar Palestina. Ingångna avtal följs inte, och konventioner bryts på löpande band. Internationella domstolen, ICJ, var i sitt beslut i somras tydlig med att Israels ansvar är att förhindra folkmord. Generalförsamlingens beslut om att ockupationen ska avslutas inom ett år gäller, och MR-granskningar visar hur Israel bryter mot mänskliga rättigheter genom att ha skapat ett apartheidssystem där rättigheterna skiljer sig åt beroende på om man är israel eller palestinier.

Ingen har sagt att den palestinska sidan är perfekt. Men problemet här och nu är den högerextreme regeringschefen Benjamin Netanyahu och hans regering och militär. Han lyssnar inte på någon och gör allt för att klamra sig fast vid makten. Alla militära aktioner handlar om att flytta bort

fokus från hans politiska misslyckanden, hans korrupta styre och gisslan som han har glömt bort i Hamas tunnlar. Han har medvetet genomfört ett folkmord i Gaza. Med berätt mod har han bombat, mördat och fängslat oskyldiga människor. Han har strypt deras tillgång till mat, vatten och mediciner och förvandlat Gaza från världens största fängelse till den största begravningsplatsen.

Alla ögon är nu på Libanon. Libanon är en skör stat där människor betalar priset för både de egna politikernas och omvärldens misslyckande med att hantera Mellanösterns kriser. Så de dödas – av ekonomin när deras sparkonton försvinner i korruption, i hamnexplosionen på grund av oansvariga ledare, av exploderande personsökare som underrättelsetjänster ligger bakom, helt i strid med internationell rätt, och av bomber riktade mot extrema grupper som har tagit över deras bostadsområden.

Nu har Benjamin Netanyahu startat en markinvasion av Libanon. Det bryter mot internationell rätt.

Carl Skau på FN:s livsmedelsorgan World Food Programme har berättat för medierna att FN har förberett sig i månader för denna utveckling och för att kunna försörja miljoner av människor på flykt. De har byggt lager av livsmedel och mediciner och hoppas kunna förhindra en mänsklig katastrof.

Samtidigt är budskapet från den svenska regeringen diametralt motsatt. Regeringen och UD har inte förberett någonting. De skrev en notis på sin hemsida för snart ett år sedan, och alla som inte har läst och följt det rådet får skylla sig själva, hälsar utrikesministern. Den svenska ambassaden stängdes och flyttades till Cypern, men i dag har den visst öppnat i Libanon igen. Inget annat land har agerat i närheten av Sveriges regering. Det är inte heller genom svenska uppgifter vi vet hur många som befinner sig i Libanon.

Jag hoppas att den svenska regeringen förstår att det är dags att rädda svenska, libanesiska, palestinska och israeliska liv.

(Applåder)

Anf. 13 LORENA DELGADO VARAS (V):

Herr ålderspresident! Jag vill först av allt skicka en hälsning till den palestinska rörelsen. Ni står på rätt sida av historien, och kraften att fortsätta kampen hittar vi hos varandra, i Sverige och i världen.

Låt mig ge en bild av rörelsen. Vi är människor med olika bakgrund, olika yrken, olika åldrar och olika religioner: kristna, muslimer, judar och ateister – you name it. Vi är en bred rörelse som enas av solidaritet och medmänsklighet.

När den förre utrikesministern lämnade sitt uppdrag var det en seger. Många av oss har kämpat från dag ett av folkmordet för att den svenska regeringen på något sätt ska visa medmänsklighet eller åtminstone stå upp för internationell rätt. Det fick vi aldrig av Billström, och tyvärr får vi det nog inte heller av den nya utrikesministern. Det är bara mer av samma.

Hoppet hittar vi inte här i kammaren eller i regeringen. Hoppet hittar vi bland åhörarna, hos aktivisterna på gatan och i de organisationer som kämpar för människors frihet och medborgerliga rättigheter både nationellt och internationellt.

När fredsarbetet och det internationella åtagandet behöver stärkas sponsrar regeringen en folkmordsstat. Kristersson och kompani matar

ockupationen, apartheid och folkmordet på det palestinska folket. Regeringen gör tillsammans med bland annat USA detta trots att de vet att Israel begår folkmord och trots att de vet att detta gör att Israel kommer undan med något fruktansvärt.

Nu drabbas förutom Palestina också Libanon, Jemen med flera. När ska dessa mördare stoppas? Hur länge kommer ni att hålla Israels hand? När är det tillräckligt? Är det vid de 15 000 identifierade barnen? Är det vid de 40 000 identifierade civila? Är det vid de 20 000 försvunna barnen? Eller är det vid University of Edinburghs uppskattning av att 300 000 mördats i folkmordet? När är det tillräckligt för att regeringen ska sätta in sanktioner med mera mot Israel?

Frågan från min kamrat Håkan Svenneling gällde Sveriges agerande i FN:s omröstning om utökad status för Palestina. Ministern ger samma svar som den tidigare katastrofministern och länkar Palestinas rätt till fullvärdigt medlemskap till tvåstatslösningen. Men det är absurt. Det är inte palestinierna som står i vägen för en tvåstatslösning i dag, utan det är Israel. Det är Israel som inte vill ha en tvåstatslösning. Det räcker att lyssna på ministrarna i Israels regering för att fatta det. Så vad är det vi snackar om? Precis som jag sa till din företrädare menar jag att om detta är standarden borde Sverige stå i första ledet för att få Israel att lämna FN. Låt oss vara konsekventa, åtminstone i det vi säger och det vi gör.
(Applåder)

Anf. 14 MALCOLM MOMODOU JALLOW (V):

Herr ålderspresident! Det är med stor sorg och djup upprördhet jag står här i dag för att ta upp den svenska regeringens skamfulla beslut att avstå från att rösta i FN:s generalförsamling för att ge Palestina utökad status i organisationen – en omröstning som är ett tydligt steg mot ett fullvärdigt medlemskap för Palestina i FN. Regeringens beslut står i skarp kontrast till Sveriges erkännande av Palestina som stat och våra åtaganden för mänskliga rättigheter och internationell rätt. Att Sverige efter 70 år av brutal israelisk ockupation, apartheid, fördrivning, bosättarkolonialism, svält och folkmord inte har modet att stå upp för rättvisa är inget annat än en skam och framför allt ett svek mot det palestinska folket och principen om internationell humanitär rätt.

Den palestinska kampen är en kamp för de mest grundläggande mänskliga rättigheterna. Det är en motståndskamp mot den förtryckande ockupationens strypgrepp och det kallblodiga förnekandet av den mest grundläggande mänskliga värdigheten. Situationen i Palestina är en brutal påminnelse om kolonialismens konsekvenser och den hänsynslösa fördrivningen av ursprungsbefolkning. Trots decennier av Israels ockupation och förtryck har västvärlden konsekvent misslyckats att upprätthålla principerna om demokrati, frihet och internationell rättsordning.

Detta hyckleri blir särskilt tydligt när vi jämför retoriken och åtgärderna mot Rysslands illegala invasion av Ukraina med tystnaden och medskyldigheten till Israels brutala ockupation och folkmord i Gaza och på Västbanken. Vi ser ett kolonialt förhållningssätt och en rasistisk och överlägsen mentalitet som genomsyrar Sveriges nuvarande regering och västerländska ledare. Detta är inget annat än skamligt.

Sedan oktober 2023 har över 42 000 människor dött i Gaza, varav fler än 16 000 barn. Miljontals människor har flytt från sina hem utan någon säker plats att ta vägen, och de möter svält och fruktansvärda förhållanden.

Vi ser hur Israel urskillningslöst bombar Gaza. Vi ser barn som får begrava sina föräldrar och föräldrar som får begrava sina barn. Vi ser bombing av sjukhus, ambulanser, skolor och flyktingläger, och fler journalister och sjukvårdspersonal än i något annat krig har mördats i Gaza. Inget område är fredat, och inga civila går säkra.

Hur kan Maria Malmer Stenergard och den svenska regeringen stå bakom dessa handlingar? Vart har samvetet tagit vägen? Varför denna dubbelmoral? Medan vi i Sverige fördömer Rysslands ockupation av Ukraina och med all rätt står upp för Ukrainas rätt till frihet blundar vi för Israels folkrättsvidriga ockupation och förtryck. Detta är inte bara hyckleri, utan det är falsk solidaritet. Hur kan vi tala om mänskliga rättigheter och internationell lag om vi samtidigt ignorerar det palestinska folkets kamp för överlevnad? Är palestiniers liv mindre värda än ukrainares?

Sveriges beslut att avstå från att rösta i FN:s generalförsamling är inget mindre än medverkan i Israels folkmordspolitik. Vi måste stå upp för palestiniernas rätt till ett fritt och värdigt liv. Europa och Sverige i synnerhet måste resa sig och kräva fred, rättvisa och ett slut på Israels illegala ockupation av Palestina. Det är dags att Sverige tar sin rättmätiga plats som försvarare av mänskliga rättigheter och internationell rätt och slutar att stödja en ockupation som strider mot alla dessa principer.

Historien kommer att döma oss hårt för vår tystnad och vårt hyckleri om vi inte handlar nu.

(Applåder)

Anf. 15 SAMUEL GONZALEZ WESTLING (V):

Herr ålderspresident! Inte en enda gång har jag hört Sveriges utrikesminister fördöma krigsbrotten, bomberna över sjukhusen, bomberna över skolorna eller de döda barnen. Jag har däremot hört en utrikesminister i den här regeringen kalla det som Israel gör mot Gaza för proportionerligt.

Regeringen har problem med att rösta för eldupphör. Man har problem med att rösta för att ockupationen ska dras tillbaka. Inte ens när EU vädjar om att man ska ta emot skadade och sjuka palestinska barn kan man rösta för eller gå med på det.

Grunden till allt detta är ockupationen. Den enda möjligheten till långvarig fred är att ockupationen upphör. Om regeringen redan från början hade agerat och uttalat krav på vapenvila och fördömt krigsbrotten tillsammans med andra länder hade det åtminstone kunnat lindra skadan något, men det har man valt att inte göra.

Vi i Vänsterpartiet har sedan dag ett varit tydliga med att Israels krigsbrott och folkmord inte är acceptabla. Det är därför med stor sorg jag kan konstatera att Sveriges regering står på fel sida om historien.

(Applåder)

Anf. 16 STEFAN OLSSON (M):

Herr ålderspresident! Tack, interpellanten, för interpellationen, och tack, statsrådet, för svaret!

När det gäller själva den fråga som interpellationen handlar om är jag inte orolig; den kommer att få en lösning den dag då Palestina är en funge-

rande stat. Självfallet kommer Sverige då att välkomna Palestina som fullvärdig medlem i FN. Nu är det tyvärr inte mycket till stat på grund av att det i huvudsak är en myndighet. Sverige har erkänt denna stat, men det återstår en del arbete, om man säger så.

Jag skulle vilja ta tillfället i akt och ställa en annan fråga här. Det handlar om vilka Vänsterpartiets bevekelsegrunder egentligen är för de många interpellationerna och debattinläggen om dessa frågor. Att Vänsterpartiet har en tradition av att arbeta för Palestinas sak är känt, men på senare tid har det även visat sig att något annat har hänt, nämligen att det har smugit sig in antijudisk rasism i Vänsterpartiets retorik.

Det har också visat sig att Vänsterpartiet gjorde en fenomenalt bra valrörelse i samband med EU-valet, och partiledaren har nämnt att det gick bra just på grund av frågan om kriget i Gaza. Det skulle därför kunna sägas att Vänsterpartiet gör detta av inrikespolitiska skäl. Det kanske är så att Vänsterpartiet tänker sig att det ska ge röster i Sverige.

Det skulle därför kunna vara ett bra tillfälle just nu för Vänsterpartiet att förklara varför det finns rasism inom partiet och förklara vad partiet gör för att rensa ut detta. Vi vet att Sverige tyvärr har fått nya problem med antisemitism. Det är viktigt att palestiniernas sak främjas på något sätt, men det borde väl ändå gå att göra detta utan att för den sakens skull sprida antisemitism.

Hur gör Vänsterpartiet för att säkerställa att partiets företrädare inte torgför antisemitiska åsikter? Jag tycker att detta tillfälle är lika bra som något annat för Vänsterpartiets företrädare att här i talarstolen förklara hur utrensningarna av antijudisk rasism, det vill säga antisemitism, pågår i det egna partiet. Jag tror att detta skulle vara bra för partiets allmänna trovärdighet i denna sak.

(Applåder)

Anf. 17 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Herr ålderspresident! Kriget i Gaza efter terroristorganisationen Hamas fruktansvärda terrorattacker mot Israel för snart ett år sedan har lett till ofattbara konsekvenser för civilbefolkningen. Det har även orsakat en ökad spänningnivå i hela regionen, som riskerar en större regional konflikt.

Regeringen ser med mycket stor oro på den tilltagande eskaleringen mellan Israel och Hizbollah liksom på de ökade spänningarna mellan Israel och Iran. Regeringen uppmanar alla sidor att visa återhållsamhet.

Med gemensamma diplomatiska ansträngningar kan vi motverka fortsatt upptrappning och ytterligare spridningseffekter i regionen. Det är viktigt att stödja väl avvägda initiativ som kan lugna situationen och minska polariseringen.

Arbetet med att förmå parterna i Gazakriget att acceptera och genomföra den plan som har presenterats av USA och som inkluderar en omedelbar vapenvila, ökat tillträde för humanitär hjälp och frigivande av gisslan måste fortsätta. Detta har tidigare utrikesminister Tobias Billström och jag framfört direkt till Israels utrikesminister såväl som i samtal med andra regionala aktörer.

Sverige har tillsammans med övriga EU varit mycket tydligt i stödet till de amerikanska ansträngningarna. En vapenvila kan också ha dämpan-

de effekter i regionen. Regeringen följer naturligtvis de fortsatta förhandlingarna mycket noga.

Samtidigt behöver vi se bortom det akuta krisläget och fokusera på åtgärder som kan leda till en genuin fredsprocess. Här ingår att stoppa återkommande våldscykler, hantera underliggande orsaker till konflikten och bidra till att öka förtroendet mellan israeler och palestinier.

Hamas, som sedan drygt 20 år är listad som terrororganisation av EU, måste upphöra med sina våldshandlingar. Regeringen stöder och deltar aktivt i det arbete som pågår bland EU:s medlemsländer när det gäller ytterligare restriktiva åtgärder mot Hamas.

Samtliga palestinska grupper som vill spela en roll i ett framtida Palestina måste, så som den palestinska myndigheten har gjort, ta avstånd från våld och terrorism, erkänna Israels rätt att existera och hålla fast vid de avtal som på palestinsk sida har ingåtts med Israel.

Israel å sin sida måste stå fast vid tvåstatslösningen och upphöra med sin bosättningspolitik, som strider mot folkrätten, undergräver tvåstatslösningen och bidrar till en förhöjd konfliktnivå.

Det fastslås också i Internationella domstolens yttrande från den 19 juli i år att det ökade våldet från extremistiska bosättare är särskilt bekymmersamt. Det är därför EU har infört sanktioner mot just dessa individer och organisationer, vilket är något som Sverige aktivt har gett sitt stöd till.

Israel måste också göra mer för att följa den internationella humanitära rättens regler om att skydda den civila befolkningen, och detta har såväl jag som tidigare utrikesminister Billström tydligt framfört till den israeliska utrikesministern. Billström har också varit, och jag kommer fortsatt att vara, tydlig med att även Internationella domstolens beslut om provisoriska åtgärder måste efterlevas.

För att stärka förutsättningarna för en återupptagen fredsprocess är det även angeläget att Palestina tar itu med den brist på demokratisk legitimitet och nationell enighet som faktiskt har utgjort ett hinder för framsteg i många år. Sverige och EU behöver fortsätta att konsekvent och med stor tydlighet framhålla vikten av att Palestina genomför nationella val och uppnår inopalestinsk försoning. Det finns också ett stort behov av palestinska reformer för att stärka rättsstatliga principer, mänskliga rättigheter och jämställdhet. Detta är frågor som jag i förra veckan hade möjlighet att diskutera närmare med Palestinas utrikesminister.

(Applåder)

I detta anförande instämde Ann-Sofie Alm (M).

Anf. 18 HÅKAN SVENNELING (V):

Herr ålderspresident! Stegen bör inte vara enbart symboliska, säger utrikesministern. Saken är den att de resolutioner som Sverige antingen har röstat emot eller lagt ned sin röst om har varit mer än symboliska.

Den omröstning som ägde rum den 10 maj ledde till att Palestina lämnade sin observatörsstatus i FN och blev en stat med rätt att lägga fram förslag till resolutioner i generalförsamlingen. Det var också det som skedde den 18 september när Palestina tillsammans med andra stater följde upp Internationella domstolens beslut från i juli och FN:s generalförsamling i bred majoritet tydliggjorde att såväl Israel som andra stater, såsom Sverige, har ett ansvar att följa domen.

Trots utrikesministerns ord om att hon tycker att beslutet i sig är viktigt verkar den svenska regeringen inte ha tagit särskilt mycket intryck av resolutionen. I stället för att följa åtagandena att inte underlätta Israels ockupation av Palestina funderar nämligen den svenska regeringen på att köpa israeliska vapen – sannolikt i strid med internationell rätt. Ni riskerar att göra oss medskyldiga till brott mot internationell rätt och i förlängningen till folkmord, Maria Malmer Stenergard.

Vad borde då Sverige göra för att konkret arbeta för en tvåstatslösning? Ja, det första är att kräva en permanent vapenvila. Det är rätt absurt att vi ännu inte har hört det kravet uttalas av Sveriges regering.

Att Sverige skulle kunna kräva en obehindrad humanitär tillgång till och i Gaza har vi hört. Dagens situation leder till massvält och en fruktansvärd humanitär situation. Regeringen borde sluta att smutskasta FN-organet UNRWA och i stället satsa helhjärtat på att få fram både förnödenheter och framtidshopp till palestinska flyktingar. Att regeringen dessutom har nekat EU:s begäran att ta emot skadade och sjuka från Gaza är ett inhumant beslut som visar på total avsaknad av empati.

Sverige borde också ställa sig bakom Sydafrikas anmälan till Internationella domstolen. De juridiska processerna är otroligt viktiga för att ställa de ansvariga till svars. Sverige borde också öka det ekonomiska stödet till domstolarna ICJ och ICC.

EU borde suspendera eller avveckla det associeringsavtal som ger Israel förmånliga villkor i handeln med EU. Att Israel i dag har förmåner är rätt absurt. Sverige och EU måste växla om och öka pressen på Netanyahu, och då är sanktioner och indragna förmåner rätt väg att gå.

Sedan måste de militära banden till Israel brytas. Att vi har en militärattaché i Tel Aviv är absurt. Att vi köper in vapenmateriel från Israel och inte har koll på vår export av rödpunktssikten är skrämmande. Det är dags för ett vapenembargo mot Israel. Vi måste stoppa ett pågående folkmord.

Herr ålderspresident! Alla de krav jag nu har beskrivit har Vänsterpartiet tagit upp i en motion som vi lägger på riksdagens bord i morgon och som vi kallar *Israels folkmord i Gaza*.

Herr ålderspresident! När Sverige erkände Palestina var vi det första landet i EU att erkänna Palestina som stat. Nu har andra stater i EU och Europa följt efter: Norge, Irland, Spanien, Slovenien och Malta erkände nyligen Palestina som självständig stat. I övriga delar av världen har många länder redan erkänt Palestina. Ett erkännande av Palestina ger påtagligt bättre förutsättningar för en fungerande fredsprocess.

Det är beklämmande att den nuvarande regeringen går i motsatt riktning och visar ovilja att ge reella förutsättningar för Palestina som en självständig stat i fred och frihet. Jag noterar också att utrikesministern här i dag backar bandet när det gäller orden som används, herr ålderspresident. Både hon och ledamoten Olsson använder ord som ”myndigheten”. Det är inte korrekt svenska. Sverige har erkänt Palestina som stat. Vi kallar det staten Palestina.

(Applåder)

Anf. 19 LORENA DELGADO VARAS (V):

Herr ålderspresident! Jag vill börja med att lyfta att det är tydligt att ministern gör skillnad på människor. Och det gäller inte bara ministern, utan regeringen gör skillnad på människor både nationellt och internatio-

nell. På det här robotliknande sättet hade regeringen inte uttalat sig om det gällde personer som är ”mer lika” ministern Malmer Stenergard.

Israel är de som måste upphöra med våldet och folkmordet. Det ligger på Israels ansvar, och jag önskar att ministern var ärligare gällande maktförhållandet mellan Israel och Palestina. Det största problemet är och har varit att Israel har haft total makt över Palestina. Palestina har inte fått sina rättigheter respekterade.

Den israeliska regeringen har flera gånger annonserat att man kommer att jämna Palestina med marken och att Palestina inte kommer att existera. Israel har tusentals palestinier – barn, kvinnor och män – i koncentrationsläger där de torteras, våldtas och mördas. Man bombar medvetet civila områden och kommer med samma ursäkt hela tiden: Hamas. Nu när i princip varenda palestinier i Gaza lever i flykt lever folk i tält på gatorna, och till och med de bombas med den ursäkten.

Israel begår krigsbrott gång efter gång och respekterar inte folkrätten, och er tystnad är medhjälp, Malmer Stenergard. Ingen kommer att kunna låtsas som att man inte visste. Det gäller Billström, det gäller Kristersson, och det gäller nu dig, Malmer Stenergard.

Vill vi få till en lösning med Palestina måste deras makt och röst räknas.

(Applåder)

Anf. 20 MALCOLM MOMODOU JALLOW (V):

Herr ålderspresident! På tal om rasism tror jag att Moderaterna ska sätta sig ned och vara tysta. Moderaterna leder nämligen det här landet med ett parti som byggdes av nazister. Nazisterna dödade 6 miljoner judar. Då ska man inte läxa upp andra människor om nazismen eller antisemitismen, utan då ska man sätta sig ned och vara tyst.

Statsministern pratade bara häromdagen om att hatet mot judar är mycket allvarligare än hatet mot muslimer. Varför hatar Moderaterna muslimer? Varför finns det så mycket islamofobi i denna kammare och i regeringen?

Jag vill också gärna kommentera ett tidigare uttalande som utrikesministern gjort, nämligen att det är lättare och mindre problematiskt ”att ta emot dem som är lika oss”. Jag vill be om ett förtydligande av detta uttalande. Vilka syftar utrikesministern på när hon säger ”oss”? Vilka avser hon med ”dem”? Menar hon att människor från exempelvis Ukraina representerar ”oss” medan palestinier eller andra grupper representerar ”de andra”? Hur motiverar utrikesministern denna uppdelning, och hur förhåller hon sig till de rasistiska undertonerna i ett sådant uttalande?

Finns det en koppling mellan detta resonemang och Sveriges val att avstå från att rösta i FN för att ge Palestina utökad status i organisationen och stödja deras ambition om ett fullvärdigt medlemskap? Hur kan Sverige och utrikesministern, i ljuset av de pågående människorättskränkningarna och Sveriges påstådda engagemang för internationell rätt och mänskliga rättigheter, motivera sitt beslut att avstå?

Hur kan vi se på och vägra ta ställning för att stoppa Israels ockupation när civila, särskilt kvinnor och barn, dör och lider utan nödvändig vård? Fler barn och kvinnor dödades i Gaza på ett år än i någon annan konflikt i världen. När min kollega Lorena stod här och pratade om hur palestinier

dödas, mördas och våldtas satt Moderaterna och skrattade. Det här är på allvar. Det är inte ett skämt. Människor dör – ta det på allvar!

(Applåder)

Anf. 21 SAMUEL GONZALEZ WESTLING (V):

Herr ålderspresident! Jag blir bedrövad när det applåderas i den här salen över den flathet som regeringen visar inför att människor – barn – i tiotusental mördas på löpande band. Man mördar dem inte bara med gevär och bomber; man mördar dem med svält som vapen.

Vi hörde här hur utrikesministern menar att man uppmanar alla sidor till återhållsamhet. Är det inte på sin plats att Sveriges regering börjar ställa hårda krav på Israel att den massaker som pågår i detta nu omgående upphör?

(Applåder)

Anf. 22 STEFAN OLSSON (M):

Herr ålderspresident! Tvåstatslösningen är som sagt det enda som i slutändan kan bringa fred i regionen. Men låt mig påpeka att Hamas, Hizbollah och Iran inte tror på tvåstatslösningen. Dessa organisationer – i Irans fall en stat – följer inte heller den internationella humanitära rätten, som jag vet att Vänsterpartiet talar varmt för. Organisationerna skjuter raket mot civilbefolkningen, och de använder mänskliga sköldar för att försvara sig mot de israeliska styrkorna. Även detta är ett brott mot den internationella rätten.

Ett antal vänsterpartister har varit uppe i talarstolen, och många minuter i denna debatt har gått åt till att skälla på regeringen och att anklaga Israel för att begå folkrättsbrott, men inte en enda gång har någon vänsterpartist talat om de brott som Hamas, Hizbollah och Iran begår. Det menar jag visar att Vänsterpartiet är totalt enögt. Partiet undergräver sin trovärdighet. Därför finns det anledning att fråga sig varför Vänsterpartiet vill ha den här typen av debatter. Det tycks ju vara av inrikespolitiska skäl.

Jonas Sjöstedt stod i maj i år sida vid sida med ordföranden för Vänsterpartiet i Angered, som vi vet bjöd in till sitt årsmöte företrädare för PLFP, en terroristklassad organisation. Det måste ni ändå svara på någon gång.

(Applåder)

Anf. 23 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Herr ålderspresident! Jag tror att stämningen både i den här kammaren och i världen blir mycket bättre om man försöker lyssna på varandra och på vad den andre säger.

Jag lyssnade på Håkan Svenneling, och han sa att regeringen borde sluta smutskasta UNRWA. Jag kan berätta att ett av de största arrangemang som jag var med på förra veckan på FN-veckan var ett seminarium som jag arrangerade tillsammans med Jordaniens utrikesminister och som enkom handlade om att uppmärksamma UNRWA och be länder att stötta dem.

Sverige är världens femte största givare till UNRWA. Det var självklart för regeringen att stoppa utbetalningarna när det framkom misstanke om oegentligheter och att pengar gick till terrororganisationer. Men utbetal-

ningarna har sedan genomförts efter det att det har skapats bättre transparens och kontroll i organisationen.

Jag tycker att det är väldigt allvarligt om man anklagar regeringen för att inte ha ett engagemang i stödet för UNRWA. Det var åttonde året vi var med och arrangerade det här seminariet. Även FN:s generalsekreterare var där och talade, och det är jag väldigt glad för.

Jag går över till den fråga interpellationen faktiskt gäller. Palestina har sedan 2012 status som observatör i FN. Resolutionen från den 10 maj innebär att Palestina får vissa utökade rättigheter som observatör i FN. Exempelvis kommer Palestina nu att placeras bland medlemsstaterna på FN-möten, i alfabetisk ordning. Palestina får också rätt att göra uttalanden å en grups vägnar i FN, rätt att presentera ändringsförslag till resolutioner samt rätt att ansluta sig till medförslagsställare. Palestina har fortsatt inte rätt att rösta i generalförsamlingen och kan inte kandidera till FN-organ. Resolutionen handlar således främst om proceduraspekter rörande Palestinas deltagande i FN.

Regeringen anser att stegen mot Palestinas fulla medlemskap i FN inte bara ska vara symboliska utan en del av en politisk process som kan leda till en tvåstatslösning där Israel och Palestina kan samexistera i fred och säkerhet, och då resolutionen inte tillräckligt tydligt reflekterade nödvändigheten av en förhandlad tvåstatslösning valde Sverige, i likhet med flera likasinnade länder, att avstå. Sveriges erkännande av Palestina och stöd för en tvåstatslösning förändrades alltså inte av vår röst i samband med den här resolutionen.

Enligt FN-stadgans artikel 4 upptas stater som nya medlemmar i organisationen genom beslut av generalförsamlingen. Beslutet måste föregås av en rekommendation av säkerhetsrådet. Resolutionen från den 10 maj lades fram i generalförsamlingen mot bakgrund av USA:s veto mot en säkerhetsrådsresolution om palestinskt fullvärdigt medlemskap i FN. Jag kan konstatera att generalförsamlingsresolutionen från den 10 maj innehöll en uppmaning till säkerhetsrådet – där frågan ju först ska behandlas – att behandla frågan igen. Det är dock en grundförutsättning att det finns stöd i FN:s säkerhetsråd för dels en tvåstatslösning, dels ett palestinskt fullvärdigt medlemskap i FN.

Om en formell ansökan om fullvärdigt medlemskap når FN:s generalförsamling innebär det att ingen av de permanenta medlemmarna i FN:s säkerhetsråd motsatt sig den. Det innebär också att den har stöd av minst nio säkerhetsrådsmedlemmar. Ett sådant scenario skulle sannolikt innebära att förhandlingsläget mellan parterna är så gott att en hållbar framförhandlad tvåstatslösning är möjlig. Ett sådant framtida potentiellt scenario går det dock bara att spekulera kring i dagsläget.

Avslutningsvis är det en extremt allvarlig anklagelse att säga ”Varför hatar Moderaterna muslimer?”, och det kan jag över huvud taget inte acceptera i den här kammaren.

(Applåder)

I detta anförande instämde Ann-Sofie Alm (M).

Anf. 24 HÅKAN SVENNELING (V):

Herr ålderspresident! Jag får känslan att Moderaterna i denna kammare inte riktigt har lyssnat när det kommer till vår tydlighet om internationell

rätt. Vi ställde den här interpellationen just för att vi vill stärka den part som inte genomför några terrorattacker och inte bidrar till någon eskalering av situationen utan i stället är den stat som faktiskt försöker få kontroll över sitt territorium men som är under ockupation. Det är staten Palestina. Det är därför det handlar om mer än symboliska handlingar och procedurfrågor. Man måste stödja staten Palestina, för det gäller att skapa två jämberdiga parter som tillsammans en dag kan avsluta ockupationen inom ett år och upprätta en fredlig tvåstatslösning.

Det kan tyckas som en väldigt hård debatt i dag, när vi ändå är överens om tvåstatslösningen – men det är ju för att ni röstar fel i FN. Det är ju för att ni inte betalar ut pengarna till UNRWA. Man kan prata hur mycket man vill om att vi är femte största givare när pengarna sitter på svenska konton.

Vi kritiserar er för att ni konsekvent aldrig kritiserar Israel och Israels handlingar utan bara är fokuserade på att hitta terrorister. Dessutom skiter ni i svenskarna som är i Libanon och smutskastar människor som är från Mellanöstern. Det är därför vi kommer med vår kritik.

Vi är tydliga om rasism. Rasism drabbar judar, muslimer, kristna – alla. Det är därför vi pratar om rasism. Men statsministern börjar göra åtskillnad mellan antisemitism och islamofobi, och det är en av de farligaste utvecklingarna vi nu ser i det här landet. Dessutom har Sverige fått en utrikesminister som börjar föra Sverigedemokraternas politik abroad genom att sprida detta hat i den internationella debatten. Det oroar mig djupt, och det är därför jag tycker att det är beklagligt att inte få några besked om vad den rimliga vägen är för att bygga en tvåstatslösning med Palestina och Israel som fungerande stater i fred med varandra.

(Applåder)

Anf. 25 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Herr ålderspresident! Det krig som nu pågår har gjort tvåstatslösningen ännu viktigare. En sådan lösning ligger i både Israels och Palestinas intresse. Alternativet fortsatt våld och konflikt tjänar ingen på.

En vapenvila i Gaza är också en förutsättning för att kyla ned situationen mellan Israel och Hizbollah såväl som att få en mer varaktig avspänning i regionen i stort. Regeringen är övertygad om att det endast är genom en framförhandlad tvåstatslösning med fast folkankring i folkrätten med Jerusalem som huvudstad för båda staterna som Israel och Palestina kommer att kunna leva sida vid sida i fred och säkerhet inom internationellt erkända gränser. Detta är naturligtvis ett mycket mödosamt och svårt arbete som känns extra svårt i dessa tider, men regeringen ser ingen annan väg framåt.

Herr ålderspresident! Låt mig avslutningsvis säga två saker. Det är svårt att tacka för debatten. Jag tycker inte att den har hållit en tillräcklig nivå som den här kammaren förtjänar. Det är högst beklagligt att man menar att vi inte bryr oss om svenska medborgare som finns i Libanon. Det är precis vad vi gör. Det är därför vi i ett års tid har avrått människor från att åka dit och dessutom uppmanat dem att faktiskt lämna landet, vilket är den allvarligaste avrådan vi kan ge.

Vi ger nu också konsulärt stöd – och det har vi gjort hela tiden – för den som till exempel inte har råd att själv åka hem. Det finns ekonomiskt bistånd att få om man vänder sig till svenska myndigheter, som nu inom kort kommer att finnas på plats.

Herr ålderspresident! Det har flera gånger talats om värdighet i debatten. Jag vill betona vikten av värdighet i hur man uttrycker sig även i denna kammare. Tillmälen riktade mot min företrädare hör verkligen inte hemma här, och jag tycker att man skulle kunna markera mot det.
(Applåder)

I detta anförande instämde Ann-Sofie Alm (M).

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 9 Svar på interpellation 2024/25:14 om Ahmadreza Djalali

Anf. 26 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr ålderspresident! Alireza Akhondi har frågat mig om jag kan beskriva hur processen gick till när man dagar efter Europaparlamentsvalet och precis före riksdagens sommaruppehåll valde att genomföra fångutväxlingen, varför Ahmadreza Djalali lämnades kvar och vad jag planerar att konkret göra för att få hem honom.

Som statsministern uttalat gjorde Sverige allt för att Ahmadreza Djalali skulle frigges i samband med den utväxling med Iran som skedde i juni. Iran vägrade dock att diskutera Ahmadreza Djalalis fall; de hävdade att de inte erkänner honom som svensk medborgare eftersom han endast var iransk medborgare när han greps. Man menade att fallet därmed enbart utgör en angelägenhet för Iran. Vi delar inte denna syn. Ahmadreza Djalali är svensk medborgare.

Det är uppenbart att de omständigheter under vilka Ahmadreza Djalali hålls fängslad utgör ett allvarligt hot mot hans hälsa. Hans hälsoläge gör att det är nödvändigt att han frigges av humanitära skäl så att han kan återförenas med sin familj i Sverige. Detta har framförts till olika företrädare för Iran på hög nivå, både i Stockholm och i Teheran. EU har ställt samma krav.

Jag satte mig in i Utrikesdepartementets arbete med Ahmadreza Djalalis fall redan under min första vecka som utrikesminister, och arbetet för hans ärende fortgår med oförminskad styrka.

Anf. 27 ALIREZA AKHONDI (C):

Herr ålderspresident! Jag borde ha frågat om vilket kaffemärke som används på UD. Nog hade sannolikheten att jag skulle få svar på mina frågor varit något högre.

Jag är dock inte ett dugg förvånad över det bristande svaret när en av UD:s viktigaste chefer är bror till grundaren av den islamiska republikens viktigaste tankesmedja NIAC. Då kan det faktiskt inte bli bättre än så här.

Snälla Maria Malmer Stenergard! Titta upp mot läktaren. Där sitter Vida Djalali – Ahmadrezas fru. Det här är inte min fråga. Det här är hennes fråga, och det är hennes barns fråga. De förtjänar att få ett svar i dag.

Men hopp är det sista som lämnar oss. Statsrådet har fortfarande tid på sig att visa politisk ryggrad, trots att föregångarna oavsett kulör visat enorma prov på naivitet.

Herr ålderspresident! Eftersom statsrådet inte vill svara på mina frågor, får jag passa på att svara själv. Sverige åkte på en rejäl blåsning, och regeringen blåste de svenska väljarna genom att vänta tills vallokalerna stängt och riksdagen skulle på sommaruppehåll innan man offentliggjorde blåsningen.

Vi gav bort en i två svenska instanser dömd mördare därför att vi är naiva. Men även naiva borde få bättre betalt. Det finns en grundregel, Maria Malmer Stenergard, som jag tycker att man ska respektera. Man lämnar inte en av sina egna bakom fiendens linjer. Aldrig någonsin. Aldrig någonsin! Aldrig någonsin lämnar man en av sina egna bakom fiendens linjer.

För den dömd mördaren kunde vi ha fått tillbaka alla våra och alla europeiska gisslan som sitter i de ökända iranska fångelserna. Jag må vara gammaldags, men jag är i alla fall ärlig.

Herr ålderspresident! Jag vill ärligt veta vad statsrådet tänker göra för att få hem Ahmadreza nu när statsrådet inte har något ess i rockärmen. Jag har pratat en hel del med Vida Djalali, Ahmadrezas fru. Mig veterligen har inte heller hon fått något svar, ens i slutna rum.

(Applåder)

Anf. 28 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr ålderspresident! Jag vill naturligtvis börja med att rikta mitt och regeringens varma deltagande till Vida Djalali, som är här i dag. Det är svårt att någonsin försöka förstå den situationen som ni befinner er i, men jag vill verkligen försäkra er att regeringens arbete fortsätter med oförminskad styrka.

Vi har inte på något sätt gett upp om Ahmadreza Djalali. Vi lyfter kontinuerligt upp hans situation med iranska företrädare på olika nivåer, och jag gjorde det själv så sent som i lördags med Irans utrikesminister i anslutning till öppnandet av FN:s generalförsamling. Vid mötet underströk jag att regeringen ser med stort allvar på Ahmadreza Djalalis situation, och jag framförde krav på hans frigivning av humanitära skäl så att han kan återförenas med sin familj här i Sverige.

Dialog med familjen är självklart viktigt. Utrikesdepartementet står i regelbunden kontakt med familjen i Sverige, och Sveriges ambassad i Teheran står i kontinuerlig kontakt med anhöriga bosatta i Iran.

Ahmadreza Djalalis situation är inte bara angelägen för Sverige. Såväl EU som FN genom specialrapportören för MR-situationen i Iran är sedan länge engagerade i fallet, och detta ser jag och regeringen positivt på. Jag kan försäkra att vi fortlöpande kommer att fortsätta att identifiera vilka åtgärder och steg som bäst gagnar målsättningen att Ahmadreza Djalali ska frigges av humanitära skäl.

(Applåder)

Anf. 29 ALIREZA AKHONDI (C):

Herr ålderspresident! Statsrådet har ingen större utrikespolitisk erfarenhet. Ny på jobbet-skylden på kavajen lyser fortfarande starkt. Jag ska inte påstå att mitt cv på det området är mycket starkare, men jag kan i alla fall som folkvald passa på och ge några ödmjuka råd för framför allt Sveriges bästa.

Den här kammaren har i full enighet uppmanat regeringen att verka för terrorlistningen av det numera ökända revolutionsgardet. Maria Malmer Stenergard! Lyssna på oss folkvalda, är du snäll! Hemliga möten med terrorister som nu har diplomatiska titlar ger inte oss något. De mötena läcks av dem själva för att det passar deras agenda.

Herr ålderspresident! Jag vet att regeringen är superintresserad av att få stopp på skjutningarna på svenska gator och torg. Låt mig då avslöja en illa dold hemlighet för statsrådet: Foxtrot finansieras av det islamiska revolutionsgardet.

Senast i går attackerades Israels ambassader i Stockholm och i Köpenhamn av torpeder från Foxtrot. Rawa Majid – hans namn har vi hört, eller hur? Han skyddas och tar order av IRGC. Vill ni på riktigt stoppa våldsvågen i Sverige sätter ni stopp för IRGC:s operationer på europeisk mark.

Herr ålderspresident! Mellanöstern står på randen till brand. Pyromanen heter Islamiska republiken, och den måste man itu med – med hårdhandskarna och inte med eftergiftspolitik. Den har vi testat, och resultatet ser vi. Låt inte de så kallade varmvattenberedare Iran skickar upp, som enbart har palestinska offer, skrämna oss till tystnad!

De styrande i Islamiska republiken är livrädda. De vet att de inte ens har stöd inne i sitt eget land. Människor skriver dagligen på väggar på de iranska gatorna: Israel, gör klart jobbet! Låt Khamenei möta sin polare Nasrallah!

Lyssna på folkviljan, Maria Malmer Stenergard!

Avslutningsvis vill jag beröra den förra debatten. Antisemitismen i Vänsterpartiet är på riktigt skrämmande. Jag hoppas verkligen för allas skull att vi återkommer till samtalston i världens mest svärösliga konflikt.

Anf. 30 TJÄNSTGÖRANDE ÅLDERSPRESIDENTEN:

Jag vill uppmärksamma ledamoten på att enskilda personers förhållanden eller handlingar inte får diskuteras i kammaren.

Anf. 31 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr ålderspresident! Som jag sagt gjordes allt för att Ahmadreza Djalali skulle kunna lämna Iran i juni tillsammans med Johan Floderus och Saeed Azizi. Iran vägrade dock att ens diskutera hans fall.

Irans uppfattning är man inte erkänner honom som svensk medborgare eftersom han endast var iransk medborgare när han greps. Man menar att fallet därmed enbart utgör en angelägenhet för Iran. Sverige förvägras därmed kontakt med och konsulära besök hos Ahmadreza Djalali. Vi delar inte denna syn. Ahmadreza Djalali är svensk medborgare.

Hantering av svåra konsulära fall med frihetsberövade svenskar kräver kontinuerliga strategiska överväganden för att bedöma vad som skulle kunna gagna det enskilda ärendet bäst vid varje givet tillfälle. När vi jobbar med sådana särskilt komplicerade ärenden som Ahmadreza Djalalis använder vi bredden av de verktyg som står till buds enligt Wienkonventionen om konsulära förbindelser. Av hänsyn till Djalalis egen säkerhet och för att inte riskera att förvärpa hans situation kan jag inte heller ge fler detaljer om hur vi jobbar än vad jag redan gett i dag. Frågan är ju betydligt mer komplicerad än den om kaffe.

När det gäller IRGC bedriver Sverige ett diplomatiskt arbete för att driva den riksdagsförankrade linjen, det vill säga verka för att EU-enighet ska uppnås för att lista IRGC. Vi har bland annat tagit upp vårt stöd för en listning vid FAC den 22 april liksom i Kommittén för utrikes- och säkerhetspolitik och i Ständiga representanternas kommitté. Vi har även konsulterat andra medlemsstater i frågan för att kontinuerligt följa upp de politiska och juridiska förutsättningarna för att ta frågan vidare. Det pågår nu en process inom EU med att se över förutsättningarna för en listning av IRGC under EU:s sanktionsregim mot terrorism, och det är bra.
(Applåder)

Anf. 32 ALIREZA AKHONDI (C):

Herr ålderspresident! Jag tror att riksdagens föreskrifter och arbetsordning kanske borde ses över om vi inte ens kan nämna namn på en person som har terroriserat det svenska samhället de senaste åren.

Det är glädjande att Maria Malmer Stenergard, trots att jag hört annat från statsrådets partikamrater, faktiskt ser Ahmadreza Djalali som svensk medborgare, för det är han. Och Ahmadreza Djalali förtjänar att få komma hem till sin familj, till sina barn som fått vara utan sin pappa i väldigt många år.

Jag hoppas att statsrådet tar lärdom av liknande fall, som Dawit Isaaks. Mig veterligen funkar inte den tysta diplomatin. Jag har åtminstone inte sett något som helst bevis på att den tysta diplomatin och de verktyg som statsrådet hänvisar till faktiskt fungerar i verkligheten.

Jag betvivlar inte, och det ska jag ärligt säga, Maria Malmer Stenergards ambitioner att få hem våra medborgare. Dem tvivlar jag inte på för en sekund; det vill jag ha sagt. Men när man ger bort det starkaste esset man har i rockärmen vet jag inte vilka andra verktyg som fungerar på terrorister, för det är vilka statsrådet har att göra med i ett land som med berätt mod har satt hela Mellanöstern i brand.

Anf. 33 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr ålderspresident! Jag tror att det mesta är sagt i debatten. Jag vill bara återigen försäkra att arbetet med att få Ahmadreza Djalali frisläppt av humanitära skäl fortsätter med oförminskad styrka.

(Applåder)

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 10 Svar på interpellation 2024/25:32 om Sveriges röstnedläggning i FN:s omröstning om Israel och Västbanken

Anf. 34 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr ålderspresident! Azra Muranovic har bett mig att redogöra för den information eller de överväganden som ligger till grund för att Sverige avviker från Internationella domstolens rådgivande yttrande om att Israels ockupation är olaglig samt för vad som ligger bakom att Sverige inte längre ställer sig bakom internationella rättsliga bedömningar.

Sverige stöder Internationella domstolen, FN:s främsta rättsliga organ, och respekterar som medlem dess oberoende och dess roll enligt FN-stadgan. Vi betraktar domstolens rådgivande yttranden som i grunden auktoritativa tolkningar av folkrätten.

Sverige avstod i omröstningen i FN:s generalförsamling tillsammans med en grupp likasinnade länder vid antagandet av resolutionen. Det svenska ställningstagandet följde av en sammanvägning av ett antal aspekter, som alla är viktiga.

Den israelisk-palestinska konflikten kräver en politisk lösning. Resolutionen går delvis längre än domstolens yttrande och innehåller bland annat krav på israeliskt tillbakadragande från ockuperat område inom tolv månader. Den tidsgränsen menar vi skapar problem för en förhandlad tvåstatslösning. Vi skulle ha föredragit att mer tid hade getts att diskutera hur en uppföljning av domstolens yttrande bäst kan bidra till målsättningen om just en förhandlad tvåstatslösning.

Sverige, och EU, fortsätter att betona att folkrätten, inklusive den humanitära rätten, måste efterlevas.

Anf. 35 AZRA MURANOVIC (S):

Herr ålderspresident! Vi står här i dag för att diskutera en fråga som är av yttersta vikt. Det handlar om Sveriges hållning till folkrätten och vår inställning till den israelisk-palestinska konflikten. Det är en fråga som rör vår trovärdighet som försvarare av internationella lagar och mänskliga rättigheter och vårt ansvar att verka för en rättvis och hållbar fred i en av världens mest långvariga konflikter.

Som utrikesministern nämnde frågar jag varför Sverige har valt att avvika från den internationella domstolens rådgivande yttrande som fastslår att Israels ockupation är olaglig och varför vi inte längre ställer oss bakom internationella rättsliga bedömningar i denna fråga. Det är centrala frågor som förtjänar en tydlig och utförlig diskussion.

Utrikesministern har svarat att Sverige stöder Internationella domstolen som FN:s främsta rättsliga organ och respekterar dess oberoende. Jag citerar från svaret: ”Vi betraktar domstolens rådgivande yttranden som i grunden auktoritativa tolkningar av folkrätten”. Men när det rör sig om Israel och Palestina gäller inte den synen längre.

Den internationella domstolens rådgivande yttranden är mycket viktiga som juridisk princip och moralisk auktoritet för förebyggande diplomati och fredsbevarande egenskaper. Rådgivande yttranden bidrar också på sitt sätt till att klargöra och utveckla internationell rätt och därigenom till att stärka fredliga relationer mellan stater.

Folkrätten måste alltid stå i centrum för vårt lands agerande oavsett vilka aktörer det rör sig om. Ändå valde Sverige att avstå i omröstningen i FN:s generalförsamling där resolutionen om Israels ockupation antogs. Regeringen motiverar detta med att resolutionen går längre än vad Internationella domstolen föreslår och att den inkluderar en tidsgräns. Denna tidsgräns sägs försvåra en förhandling om tvåstatslösning som Sverige tillsammans med EU fortsätter att sträva efter.

Det är ett resonemang som jag har svårt att acceptera utan vidare. Jag delar fullt målsättningen om en tvåstatslösning där Israel och Palestina lever sida vid sida i fred och i säkerhet. Men en förhandlad lösning kan inte frikopplas från folkrätten. Ockupationen är och förblir olaglig enligt inter-

nationell rätt. Men när Sverige lägger ned sin röst framstår det som att man inte håller med.

Herr ålderspresident! Folkkrätten är inte förhandlingsbar. Vi måste återta vår ledarroll inom FN och det internationella samfundet när det gäller att främja mänskliga rättigheter och upprätthålla internationella lagar. Det är vår skyldighet att stödja både palestiniernas rätt till självbestämmande och Israels rätt till säkerhet. Men detta måste ske inom ramarna för internationell rätt.

Därför är att avstå från att stödja en resolution som syftar till att påminna om ockupationens olaglighet ett svagt ställningstagande, och det skadar vårt rykte som en principfast röst för fred och rättvisa.

Min fråga till utrikesministern är: Vad är det man har hängt upp sig på gällande tidsgränsen för ett israeliskt tillbakadragande inom tolv månader? På vilket sätt skulle aspekten av tidsgränsen äventyra en tvåstatslösning? Vilken tidsgräns anser i så fall utrikesministern i stället bör gälla när en stat ska dra sig tillbaka från ett territorium som den har ockuperat i strid med folkkrätten?

Anf. 36 ALEXANDRA VÖLKER (S):

Herr ålderspresident! Gång på gång gör regeringen valet att lägga ned Sveriges röst i FN när det kommer till frågor som rör Palestina. Redan veckan efter den senaste nedlagda rösten fick utrikesministern möjlighet att tala till FN:s generalförsamling. Under 15 minuter hade utrikesministern generalförsamlingens och statsledarnas fulla uppmärksamhet.

Jag kan konstatera att utrikesministern under sina minuter absolut lyfte fram oron för ett regionalt krig. Hon lyfte fram lidandet i Gaza och det viktiga arbete som FN-organisationerna bedriver. Men i samma andetag övergick hon till att tala om Israels rätt att försvara sig.

I en interpellationsdebatt med mig för två veckor sedan uttryckte utrikesministern att hon absolut står upp för de internationella domstolarna och deras domslut. Precis som i dag menade utrikesministern att det var hur resolutionen var formulerad som var problemet.

Men om det nu var formuleringarna i resolutionen som var skälet till att Sverige lade ned sin röst, hade det då inte varit läge att ta chansen att i sitt tal i FN markera att Sverige står upp för ICJ:s rådgivande yttrande och att Israel bör upphöra med sin olagliga ockupation? Nej, i stället väljer Sverige att än en gång endast fokusera på Israels rätt att försvara sig.

Min fråga till utrikesministern är därför: Om det nu verkligen bara var hur resolutionen var formulerad, varför valde man inte då att ta chansen att i FN tydliggöra var Sverige står i den här frågan?

Anf. 37 PETER HULTQVIST (S):

Herr ålderspresident! Den som inte vill kan alltid finna ett skäl. Det blir något av den obotfärdiges förhinder över det hela. Att Sverige skulle stå bakom en tvåstatslösning borde knappast vara en nyhet. Vi har erkänt Palestina i ett beslut som fattades under Stefan Löfvens ledning. Palestina har en ambassad i Stockholm.

Att vi nu hamnar i en situation där vi tillsammans med 43 länder avstår, och där 124 röstade för resolutionen och 14 emot, är en oerhörd svaghet. Vi klarar inte av att stå upp för en ståndpunkt som har bekräftats i så många FN-beslut genom tiderna där man har förordat tvåstatslösning, och där den

internationella domstolen nu också har ställt krav. Det måste ställas krav på Israel. Israel nonchalerar internationell lag och rätt i en så stor omfattning att det är mycket uppseendeväckande och dessutom upprörande.

Vi har 100 000 skadade, 40 000 döda, 14 000 barn döda, och 21 000 barn försvunna i Gaza, förstörd infrastruktur och förstörda hem, och stora flyktingskaror. Detta är någonting som går långt utöver den försvarsrätt som regleras i internationell rätt. Det står också i internationell rätt att man inte får gå hur långt som helst, så att det blir vedergällning gentemot civila.

Det som har skett på exempelvis Västbanken genom åren är en systematisk urholkning av tvåstatstanken. I dag kvarstår palestinska enklaver. Bosättningar med israeler har brett ut sig till en sådan nivå att vi i dag har över 750 000 bosättare. Alltihop är emot internationell lag och rätt. Det stämmer inte.

Sverige hade en gång en röst, kunde peka på det och orkade stå upp för den internationella rätten. Men jag anser inte att nuvarande regering gör det mer än i en form av läpparnas bekännelse.

Budskapet är klart och tydligt när det gäller Ukraina. Där känner man att det stämmer. Men när det gäller Mellanöstern, palestinierna och vad som är den internationella lagen och rätten där är inte rösten på samma sätt. Då är viktningen på ett sådant sätt att man börjar tvivla på det hela.

Det bekräftas slutligen när man avstår i en sådan viktig omröstning i FN. Dessutom blir det stora numret i utrikesministrernas tal Israels självförsvarsrätt, och det andra bleknar ut i kanten.

Det är en stor förändring som har skett under både den förra utrikesministern och den nuvarande utrikesministern när det gäller synen på hur man tolkar internationell lag och rätt och framför allt om man skapar sig någon position för att kunna göra någonting i Mellanösternkonflikten.

Nu säger man att tvåstatslösning är någonting som är viktigt och att man ser det långsiktigt. Men när tiden tickar iväg urholkas varje dag genom den israeliska regeringens aktivitet och beslut möjligheten att arrangera en tvåstatslösning. Man fattade dessutom i somras, mitt under brinnande Gazakrig, ett beslut om att upprätta ett stort antal nya bosättningar på Västbanken i strid mot internationell lag och rätt.

Var finns protesterna mot det från den svenska regeringen? Svaret är att de inte finns. Jag tycker att ministern har väldigt mycket att fundera på när det gäller detta, och jag skulle vilja höra en lite mer fördjupad analys av varför man nu agerar på det sätt man gör.

Anf. 38 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr ålderspresident! Peter Hultqvist sa att den som inte vill alltid kan finna ett skäl. Av någon outgrundlig anledning kommer jag att tänka på Natoprocessen.

Regeringen fäster alltså största vikt vid de internationella domstolarna, som är viktiga för att upprätthålla folkrätten och en regelbaserad världsordning. Internationella domstolen är FN:s främsta rättsliga organ, och vi värnar dess oberoende. Folkrätten förblir en hörnsten i den svenska utrikespolitiken. Begäran om ett rådgivande yttrande gjordes i slutet av december 2022 genom en resolution i FN:s generalförsamling.

Regeringen har tagit del av domstolens rådgivande yttrande från den 19 juli. Det är en utförlig redogörelse för folkrättsliga förhållanden rörande det ockuperade palestinska territoriet. Internationella domstolen konstaterar i yttrandet att Israel bryter mot flera centrala folkrättsliga regler och principer.

Rådgivande yttranden är inte rättsligt bindande, men domstolens yttrande har stor folkrättslig tyngd. Jag har flera gånger under min ganska korta tid som utrikesminister uttalat att domstolens avgörande är viktigt, även om det inte har noterats av debattörerna i kammaren. Jag har också uttalat detta till Israels utrikesminister.

Jag noterar att domstolens yttrande i avgörande delar också sammanfaller med EU:s politik, som Sverige är en viktig del av. En sådan del är synen att bosättningarna strider mot folkrätten. Jag har sagt det tidigare, men låt mig understryka det och säga det igen ifall det har råkat gå någon förbi: Bosättningarna undergräver tvåstatslösningen och bidrar till en förhöjd konfliktnivå. Bosättningsexpansionen samt demoleringar och vräkningar måste upphöra. Detta är budskap som vi för fram med stor tydlighet, inklusive direkt till Israel, precis som jag nämnde.

EU är också tydligt i att inte erkänna några förändringar av 1967 års gränser som inte parterna själva har kommit överens om. Den här politiken ligger fast.

Att Sverige avstod i omröstningen i generalförsamlingen innebär inte på något sätt ett minskat stöd för Internationella domstolen, folkrätten och en regelbaserad världsordning.

(Applåder)

I detta anförande instämde Ann-Sofie Alm (M).

Anf. 39 TJÄNSTGÖRANDE ÄLDERSPRESIDENTEN:

Jag vill påminna om att kammarens överläggning inte får störas av åhörare på läktaren. Jag får be vakterna att snarast avlägsna de personer som stör ordningen.

Jag vill påminna om att det enligt brottsbalken kan vara ett brott att störa kammarens sammanträde.
(forts.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.43 på förslag av tjänstgörande ålderspresidenten att ajournera sammanträdet till kl. 13.50.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 13.50.

§ 10 (forts.) Svar på interpellation 2024/25:32 om Sveriges röstnedsläggning i FN:s omröstning om Israel och Västbanken

Anf. 40 AZRA MURANOVIC (S):

Herr ålderspresident! Först vill jag påpeka att det som precis hände här på läktaren är otroligt olämpligt, oavsett vad man har för åsikter. Att dessutom kasta ett föremål mot utrikesministern är helt oacceptabelt. Jag hoppas att vi inte kommer att få se mer av det. Jag är glad att utrikesministern är tillbaka.

Jag återgår till interpellationen. Vi i Sverige har alltid värnat om folkrätten. Utrikesministern sa att vi ledamöter inte hörde det. Jag citerade utrikesministern just gällande de rådgivande yttrandena från Internationella domstolen, där jag tyckte att det var väldigt viktigt att ta fasta på att Sverige ser dessa yttranden som i grunden auktoritativa tolkningar av folkrätten.

Det är tydligt att Israel genom sin ockupation underminerar de fredsprocesser som borde leda till en tvåstatslösning. Ockupationen är inte bara en politisk fråga utan också en fråga om mänskliga rättigheter och rättvisa. FN:s säkerhetsrådsresolutioner och Internationella domstolens rådgivande yttranden är tydliga: Ockupationen är olaglig. Den internationella gemenskapen, inklusive Sverige, har en skyldighet att inte stödja denna situation.

Att sätta en tidsgräns för ett israeliskt tillbakadragande från ockuperade områden ses av regeringen som problematiskt, men frågan vi måste ställa oss är: Hur länge ska det internationella samfundet tillåta att olagliga handlingar fortsätter utan att vi agerar? Israel har ockuperat palestinska områden i över 50 år, och varje år som går utan att vi vidtar åtgärder är ett år där palestinska män, kvinnor och barn fortsätter att leva under ockupationens förtryck. På så vis skapas både rädsla och terrorism.

Om vi på riktigt vill ha en förhandlad tvåstatslösning måste vi också vara tydliga med vad som gäller. Vi måste tydligare stå upp för den humanitära rätten och påpeka när den bryts, oavsett vilka svårigheter det innebär för en pågående förhandling. Låt oss också komma ihåg att en rättvis fred inte kan uppnås utan rättvisa för alla inblandade parter, både palestinier och israeler.

Jag uppmanar därför regeringen att fortsatt stå upp för internationell rätt genom att klart och tydligt markera mot den pågående ockupationen i alla diplomatiska sammanhang, genom att avstå från ekonomiskt samarbete eller handelsrelationer som på något sätt legitimerar eller förstärker den olagliga situationen i ockuperade områden samt genom att främja en rättvis och varaktig fred i regionen genom stöd för en tvåstatslösning baserad på, som utrikesministern sa, 1967 års gränser, med Jerusalem som en delad huvudstad för både Israel och Palestina.

Kommer utrikesministern att beakta någon av uppmaningarna? Vilka konkreta steg är utrikesministern beredd att ta för att uppnå en tvåstatslösning och samtidigt respektera folkrätten? Är hon beredd att arbeta för att EU ska pausa associeringsavtalet med Israel, eller ska Sverige bidra till att man fortsätter handla med denna stat och på vis bidra till upprätthållandet av en ockupation som strider mot internationella principer?

(forts. § 12)

Kammaren beslutade kl. 13.53 på förslag av tjänstgörande ålderspresidenten att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då frågestunden skulle börja.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 14.00.

§ 11 Frågestund

Frågestund

Anf. 41 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras i dag av kulturminister Parisa Liljestrand, statsrådet Camilla Waltersson Grönvall, statsrådet Niklas Wykman och statsrådet Benjamin Dousa.

En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning. Kulturminister Parisa Liljestrand besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde.

HVB-hem med koppling till gängbrottslighet

Anf. 42 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S):

Herr talman! Att kriminella nätverk driver HVB-hem är ett totalt samhällsmisslyckande. Dessa hem ska ge trygghet, boende och vård till barn som behöver det, inte vara en affärsverksamhet för maffian.

I medierna har vi hört statsrådet lova att de 18 HVB-hem som pekas ut och sägs ha en koppling till gängkriminalitet ska stängas. Tre hem har stängts. Men fortfarande är den stora majoriteten i drift, och barn är placerade på dessa HVB-hem. Jag tror att det gör människor upprörda, förbannade och oroliga över den marknad som barnen blir placerade på.

Min fråga är enkel och går till socialtjänstministern: När kommer resterande HVB-hem att stängas i enlighet med statsrådets löfte?

Anf. 43 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):

Herr talman! Jag tackar Fredrik Lundh Sammeli för en fråga om ett ämne som jag vet engagerar oss båda i väldigt stor utsträckning.

Att kriminella aktörer tränger allt längre in i välfärdens kärna är oerhört allvarligt, men att de dessutom kommer åt de barn som särskilt har rätt att känna sig trygga och säkra i samhällets vård är naturligtvis oerhört allvarligt.

Inspektionen för vård och omsorg är den myndighet som äger verktygen att kunna stänga HVB-hem. Budskapet från regeringens sida är fortsatt lika tydligt: Självklart ska dessa hem stängas. Regeringen har därför säkerställt såväl ett mycket tydligt uppdrag till myndigheten som extra resurser för att kunna ha tillsyn över samtliga – det förväntar sig regeringen – HVB-hem i Sverige.

Anf. 44 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S):

Herr talman! Vi kan inte låta de mest utsatta barnen vara i händerna på gängkriminella. Det här är ett marknadsmisslyckande som vi verkligen behöver göra upp med, och det behövs en förändring i grunden.

Jag blir inte riktigt klok på statsrådets svar. Löftet var att dessa HVB-hem skulle stängas. När tänker sig statsrådet att det ska ske? Och är statsrådet och regeringen i grunden beredda att göra upp med detta marknadsmisslyckande?

Anf. 45 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):

Herr talman! Jag blir något förvånad över att en ledamot som har suttit så länge i riksdagen inte är medveten om att det är myndigheterna som äger verktygen och inte regeringen – därmed inte sagt att regeringen inte gör allt den kan just nu för att säkerställa att den ansvariga myndigheten har precis de medel och verktyg den behöver.

Jag tycker dock att frågan förtjänar lite större seriositet. För några dagar sedan stängdes två HVB-hem i Västra Götaland. Där handlade det inte om privata aktörer utan om kommunala. Vi måste bredda frågan ytterligare.

(Applåder)

Reglering av ledsagning

Anf. 46 CARINA STÅHL HERRSTEDT (SD):

Herr talman! På frågan om att reglera insatsen ledsagning i en särskild lagstiftning svarade socialtjänstministern mig att hon först ville se effekterna av Socialstyrelsens kunskapsmaterial riktat till kommunerna. Hon ville att det skulle ge resultat innan hon övervägde andra alternativ.

En månad senare lyckades vi få igenom ett tillkännagivande om att regeringen skulle se över förutsättningarna för att reglera ledsagningen i en särskild lag. I betänkandet gick det att läsa att Socialstyrelsens förslag om en sådan reglering redan bereddes i Regeringskansliet.

Vi närmar oss nu 500 dagar av beredning, eller i varje fall 500 dagar sedan rapporten landade på ministrernas bord. Det intressanta här är att vi egentligen inte vet vilken information det är som stämmer. Avvaktar regeringen och ministern effekterna av kunskapsmaterialet, eller bereds det på kansliet? Oavsett vilket är min fråga: När kan vi vänta oss ett besked om vad regeringen tänker göra gällande ledsagning utifrån Socialstyrelsens förslag och tillkännagivandet till regeringen?

Anf. 47 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):

Herr talman! Jag tackar Carina Ståhl Herrstedt för en mycket angelägen fråga.

Ledsagning är en insats som har oerhört stor betydelse för att möjliggöra för synskadade och blinda att kunna delta i samhället precis som alla vi andra.

Den rapport från Socialstyrelsen som nämns här är mycket viktig för att bygga kunskap, men den visar också på behovet av att bygga ytterligare kunskap runt omkring i kommunerna. Att stödmaterialet kommer på plats

är naturligtvis viktigt för att säkerställa ledsagning för människor som behöver den.

Vi kommer förstås att fortsätta följa arbetet med implementeringen och se till att stödmaterialet sprids samtidigt som vi också i övriga delar tittar på frågan ur ett mycket bredare perspektiv.

Anf. 48 CARINA STÅHL HERRSTEDT (SD):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret. Jag har full respekt för att saker och ting tar tid, även om det är grymt frustrerande att ständigt höra att saker bereds.

Med tanke på regeringens arbete med ofrivillig ensamhet är det ändå förvånande att detta inte går i lite högre tempo. När ledsagningen inte fungerar riskerar fler i praktiken att utsättas för social isolering. Därför är ett besked viktigt. Kan ministern svara på om det krävs ytterligare 500 dagar, eller kan vi förvänta oss ett besked i närtid?

Anf. 49 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):

Herr talman! Jag instämmer verkligen i att det är ett oerhört stort problem när människor i behov av särskilt stöd hamnar i isolering. Därför är frågan mycket viktig för regeringen, och vi arbetar med att få till en annan lösning.

LSS är en lagstiftning som ska följas. Vi ser att den brister i fler delar än ledsagning. Här kommer regeringen att ta ett större grepp, och vi kommer att bjuda in riksdagens partier för att resonera bredare om LSS.

Biståndsnivån

Anf. 50 LOTTA JOHANSSON FORNARVE (V):

Herr talman! Min fråga går till biståndsminister Benjamin Dousa.

Sverige har under lång tid setts som ett föredöme globalt när det gäller internationellt bistånd, men regeringens budget innebär ett fortsatt avsteg från en lång tradition i svensk biståndspolitik. Det etablerade enprocentsmålet övergavs redan i budgetpropositionen 2022/23 och ersattes då av ett mål som var satt i kronor och ören.

I årets budget aviseras ytterligare en sänkning av biståndet med 3 miljarder till 53 miljarder från 2026. Prognosen är att Sverige 2028 kommer att hamna under åtagandet om minst 0,7 procent av bni i bistånd.

Att sänka biståndet i en tid när globala kriser överlappar varandra och behoven är som allra störst är ett slag mot de människor som har det allra svårast i världen. Hur försvarar ministern detta? Avser ministern åtminstone att se till att biståndet inte hamnar under FN:s och EU:s tydliga rekommendationer om att man ska avsätta minst 0,7 procent av bni till bistånd?

Anf. 51 Statsrådet BENJAMIN DOUSA (M):

Herr talman! Sverige förblir ett av världens mest generösa biståndsländer. Det tycker jag att vi ska vara stolta över. Samtidigt vet vi att vi har stora problem på hemmaplan. Vi har en exploderande gängkriminalitet. Vi har ett omvärldsläge kring Östersjön där det också behövs investeringar i nya poliser och i en starkare försvarsmakt. Då måste regeringen prioritera. Den här regeringen kommer aldrig att lova allt till alla och sedan hålla tunt.

Man ska komma ihåg att en justering av biståndsbudgeten på 3 miljarder kronor innebär att Sverige förblir ett av världens mest generösa länder.

Jag vill också poängtera att det är en ganska märklig ordning att sätta ett bni- eller bnp-mått på våra pengar i stället för att fokusera på att de faktiskt ska göra störst nytta.

Anf. 52 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V):

Herr talman! Jag tackar för svaret. Jag noterar att jag inte fick svar på frågan om huruvida ministern åtminstone tänker stå upp för EU:s och FN:s rekommendationer om att man ska avsätta minst 0,7 procent av bni till biståndet. Det är ändå ett mål som vi har kommit överens om. Jag hoppas verkligen att ministern kan svara på den frågan.

Sedan skulle jag vilja veta hur det kan komma sig att man avsätter 2,6 miljarder till Migrationsverkets betalning för tomma flyktingbostäder. Det är faktiskt helt obegripligt att man använder en sådan stor summa av biståndsmedel till det. Det borde hellre gå till stöd till fattiga människor runt om i världen.

Anf. 53 Statsrådet BENJAMIN DOUSA (M):

Herr talman! Som jag poängterade är det en ganska märklig ordning att sätta ett bni- eller bnp-mått i fråga om utbetalningskaraktär. Det är viktigare att säkerställa att svenska skattepengar hamnar där de gör störst nytta. Det är dessutom svårt att göra denna typ av prognoser givet att vi inte vet hur Sveriges ekonomi kommer att se ut kommande år.

Det är svaret på den frågan.

Studieförbunden och villkoren för de kreativa näringarna

Anf. 54 CATARINA DEREMAR (C):

Herr talman! I regeringsförklaringen kunde vi höra att regeringen ser de kulturella och kreativa branscherna som – obs – en ny basnäring i Sverige 2024. Ofta hör vi också regeringsföreträdare vara stolta över vårt svenska musikunder.

Om de kulturella och kreativa branscherna ska fortsätta att ha goda förutsättningar att utvecklas behövs det påfyllnad av nya talanger och kreatörer. Många av våra framgångsrika musiker och artister, nationella som internationella, har börjat sin bana i replokaler inhysta hos något av våra studieförbund.

Jag vill fråga kulturministern: Hur ser ministern på konsekvenserna framåt när studieförbunden på grund av regeringens politik tvingas säga upp replokaler, som är så viktiga för våra unga musikintresserade?

Anf. 55 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Herr talman! Ja, det är onekligen så att de kulturella och kreativa branscherna bidrar till att göra Sveriges kulturliv både rikare och roligare, skulle jag vilja säga. Därför har regeringen redan under våren presenterat en strategi för kulturella och kreativa branscher. Vi har satt ett mål. Och till den vision som vi har satt har vi knutit sex mål som ska följas upp. Det ska ske första gången under 2026, med en delavstämning för att se hur vi ligger till i förhållande till de målen.

Det regeringen gör som ett första steg i detta är att ta fram statistik, för vi ser att det har saknats. Hur ser det egentligen ut när det kommer till de kulturella och kreativa branscherna? Vad bidrar man med, inte bara i form av att stärka kulturlivet, utan faktiskt också när det gäller att stärka ekonomin och Sverige bilden utomlands?

Alla dessa saker påverkar naturligtvis hur vi ska jobba med kulturlivet framåt. Jag ser fram emot att fortsätta arbeta med det.

Anf. 56 CATARINA DEREMAR (C):

Herr talman! Tack för svaret, ministern! Studieförbunden utgör en infrastruktur för både kultur och bildning i hela landet. För Centerpartiet är detta en viktig fråga. Trots de satsningar som ministern nyss nämnde oroar jag mig för regeringens politik på detta område.

Vad avser kulturministern att göra för att säkerställa att denna infrastruktur för kultur och bildning ska bibehållas i hela landet framöver?

Anf. 57 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Herr talman! Ja, det är onekligen ett ekosystem som behöver hänga ihop för att man ska få fram skickliga musiker, teaterskapare, kulturskapare och allt vad kulturlivet behöver.

Men vi behöver också se till helheten. Vi behöver se till att det finns bredd för att det ska finnas spets. Detta kan man göra på olika sätt. Tyvärr räcker inte 30 sekunder för att informera om hela regeringens arbete, men jag informerar gärna om det vid annat tillfälle.

Svenskt bistånd

Anf. 58 JACOB RISBERG (MP):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Benjamin Dousa. Varmt välkommen till riksdagens frågestund! Du kommer kanske att känna igen fokuset på denna fråga.

Regeringen har beslutat att minska Sveriges bistånd till 53 miljarder under åren 2026–2028. Det innebär att vi sviker de åtaganden som vi har haft tidigare om att bidra med minst 0,7 procent av bni, enligt nuvarande konjunkturprognoser.

I regeringens reformagenda som presenterades i december 2023 går att läsa: Svenskt bistånd är generöst och förutsägbart. Biståndsbudgeten för 2023–2026 uppgår till 56 miljarder kronor.

Nio månader senare rivs alltså det beslutet upp. Jag undrar därför: Vad hände egentligen med förutsägbarheten? Är det regeringens avsikt att vi ska gå under 0,7 procent av bni? Vi fick inte riktigt svar på den frågan tidigare. Bör vi räkna med ännu fler sänkningar under kommande år från regeringen?

Anf. 59 Statsrådet BENJAMIN DOUSA (M):

Herr talman! När det gäller den första frågan om att ha ett specifikt utbetalningsmål hänvisar jag till mitt första svar. Jag tror att det är en ganska märklig ordning att vi bestämmer att det ska vara i förhållande till hur stark Sveriges tillväxt är, att vi per automatik måste betala ut mer i bistånd om den är starkare. Det är en bättre ordning att säkerställa att de viktiga

projekt där svenskt bistånd faktiskt kan göra skillnad får den finansiering som behövs.

Vad gäller den andra frågan aviserar vi detta just för att skapa långsiktighet och förutsägbarhet. Regeringen tror att det är väldigt viktigt att inte från en statsbudget till en annan ändra hållning. Det är därför vi nu, i god tid innan detta faktiskt börjar gälla, aviserar att vi sänker biståndsramen från 56 till 53 miljarder.

Anf. 60 JACOB RISBERG (MP):

Herr talman! Jag är inte riktigt säker på att jag blev speciellt mycket klokare. Det som har sagts tydligt är att svenskt bistånd ska vara förutsägbart och långsiktigt. Ändå fattar man beslut om att sänka det bistånd som man tidigare har aviserat, på 56 miljarder. Man har nu sänkt det till 53 miljarder. Hur kan vi vara säkra på att det inte sänks ytterligare under nästa budgetperiod?

Anf. 61 Statsrådet BENJAMIN DOUSA (M):

Herr talman! Vi håller den biståndsram som vi tidigare har beslutat om, och vi kommer att hålla den nya biståndsram som vi också har beslutat om. Det är inte en förändring av den biståndsram som redan har beslutats och kommunicerats. Detta skapar tydliga spelregler för civilsamhällets organisationer och för det svenska biståndsenagemanget i frågan.

Judars trygghet i Sverige

Anf. 62 LOUISE MEIJER (M):

Herr talman! På måndag är det ett år sedan Hamas utförde det värsta massmordet på judar som vi sett sedan Förintelsen.

Jag vill förstärka det som statsministern sa i måndags. Rasism och intolerans är naturligtvis förkastligt, oavsett mot vem eller vilka det riktas. Men antisemitismen har en särställning. Ingen annan grupp möter hat och hot från så många håll samtidigt – från nynazism, högerextremism och autonom våldsbejakande vänster men också från islamism och en antisemitism med rötter i Mellanöstern.

Ingen annan minoritet eller grupp i Sverige har heller på så här kort tid sett en sådan akut och kraftig försämring av sina möjligheter att leva ett öppet och fritt liv.

Min fråga till statsrådet Parisa Liljestränd är därför: Vilka satsningar görs från den moderatledda regeringen för att säkra judars trygghet i Sverige?

Anf. 63 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Herr talman! Det är onekligen så att vi lever i föränderliga tider, och speciellt för den judiska minoriteten är detta en tid då församlingar och organisationer lever både med ständiga hot över sig, skadegörelse och olika typer av attacker.

Vi vet också att stora delar av medlemspengarna som organisationerna får in går till att sköta säkerheten. Det var också därför regeringen i den förra budgeten, alltså för innevarande år, sköt till medel för säkerhetshöjande insatser. Det gör vi igen. Nu tillför vi ytterligare 10 miljoner kronor

i permanenta medel som är öronmärkta för judiska organisationer för att arbeta med säkerheten kortsiktigt.

Vi ska komma ihåg att det här är en fråga som vi på kort sikt behöver jobba med säkerhet och trygghet kring. Men på lång sikt behöver vi stärka möjligheten att kunna leva i frihet i Sverige.

Anf. 64 LOUISE MEIJER (M):

Herr talman! Stort tack till statsrådet för svaret!

Många svenska judar fruktar för sin familjs säkerhet. Det är krossade rutor, klottrade hakkors och dödshot, elever som möter antisemitism i skolan och politiker som sprider antisemitism på sociala medier.

Nästa år firar Sverige 250 år av judiskt liv här. Då undrar jag: Hur kan vi säkerställa att det blir en vändpunkt för judars situation i Sverige?

Anf. 65 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Herr talman! Jag ska sammanfatta det genom att säga att regeringen fokuserar på tre insatser som på både kort och lång sikt ska kunna stärka möjligheterna att leva ett fritt judiskt liv i Sverige.

Det handlar om säkerhetshöjande insatser för att säkra trygghet och säkerhet.

Det handlar om utbildning och kunskaphöjande insatser i samband med det.

Det handlar också om möjligheten att kunna leva ett fritt judiskt liv, vilket kräver åtgärder framöver.

Jag ser fram emot att fortsätta att jobba med dessa frågor.

Förändrad finansiering av civilsamhällesorganisationer

Anf. 66 GUDRUN BRUNEGÅRD (KD):

Herr talman! Min fråga gäller övergångslösningar för civilsamhällesorganisationer som tidigare har haft sina biståndsprojekt finansierade genom någon av de 17 strategiska partnerorganisationerna, SPO:erna.

Regeringen beslutade för några veckor sedan att införa ett nytt system med genomförandeplan med en övergångstid som sträcker sig ända fram till september nästa år för att underlätta en sömlös övergång mellan de olika systemen. Men efter aviseringarna tidigare under året om att systemet med SPO:er skulle avslutas var det flera civilsamhällesorganisationer som i tron att systemet skulle förändras från och med årsskiftet sa upp sina avtal med sina tidigare SPO:er.

Nu finns det en oro bland organisationerna att det kommer att uppstå ett glapp innan deras nya ansökningar har hunnit godkännas. Vad kan biståndsminister Dousa göra för att detta inte ska ske så att de inte står utan finansiering?

Anf. 67 Statsrådet BENJAMIN DOUSA (M):

Herr talman! Det är uppenbart att det har funnits problem med den tidigare CSO-strategin som i grund och botten inte har förändrats sedan 70-talet. Därför lägger regeringen om stora delar av biståndspolitiken, och det här är en viktig pusselbit i det.

Regeringen har lyssnat in den oro som flera SPO:er och andra civilsamhällsorganisationer har visat, och därför har vi infört den här övergångsperioden till den sista september som Sida kan använda för att parallellköra de två systemen samtidigt. Sedan blir det upp till Sida, vår ansvariga myndighet, att implementera detta och säkerställa att det blir en så sömlös övergång som möjligt.

Jag har pratat med flera civilsamhällsorganisationer, och min bild är att man är nöjd över att regeringen har lyssnat in och att övergångsperioden finns på plats.

Anf. 68 GUDRUN BRUNEGÅRD (KD):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret! Jag instämmer i bilden att det nya systemet har tagits emot väl av organisationerna. Man ser att regeringen har lyssnat in.

Det är viktigt att bistånd som går till projekt för fattigdomsbekämpning, kvinnors och flickors trygghet och utveckling och hälso- och sjukvård till de mest utsatta inte drabbas av glapp under projektiden på grund av osäkerheter om när saker och ting skulle träda i kraft.

Min fråga är återigen om dessa organisationer kan räkna med att det blir en snabb handläggning så att det inte blir några sådana glapp.

Anf. 69 Statsrådet BENJAMIN DOUSA (M):

Herr talman! Jag instämmer verkligen i att civilsamhället spelar en mycket viktig roll. Civilsamhället har ofta humanitärt tillträde på ett sätt som Sida eller staten inte har, så det är väldigt viktigt att organisationerna också känner sig vara med på den nya CSO-strategin.

Det är som sagt Sida som är ytterst ansvarigt för själva implementeringen, men vi har tydligt signalerat att det är viktigt att övergången blir så sömlös som det bara är möjligt så att man kan fokusera på att inte bara hålla på med administration och byråkrati utan faktiskt göra skillnad i svenskt biståndsarbete.

Konkurrensen på bolånemarknaden

Anf. 70 INGELA NYLUND WATZ (S):

Herr talman! De senaste fem åren är det bara 17 procent av bolånekunderna som har bytt bank, trots att många pressas väldigt hårt av de höga räntorna. Marknadsföringen från bankerna redovisar konsekvent så kallade listräntor som egentligen inte är de räntor som blir verklighet för låntagarna. Det här gör att det i praktiken är omöjligt för konsumenterna att jämföra bankernas erbjudanden, och det blir därmed svårt att skaffa sig bättre villkor eller att byta bank.

Vi socialdemokrater har lagt fram en lång rad förslag för att öka konkurrensen på bolånemarknaden, till exempel att begränsa bankernas rätt att arbeta med så kallade listräntor och att använda SBAB och ge dem fler verktyg för att öka konkurrensen. Regeringen har dock inte varit ett dugg intresserad av den typen av förslag.

Min fråga till statsrådet Wykman är: Varför är den SD-ledda regeringen så ointresserad av att öka konkurrensen på bolånemarknaden? Varför

ställer sig regeringen alltid på bankernas sida i stället för på konsumenternas?

Prot. 2024/25:14
3 oktober

Frågestund

Anf. 71 Statsrådet NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Jag tackar särskilt för saktligheten och avsaknaden av retoriska finesser i frågan!

Ingela Nylund Watz och Socialdemokraterna hade så lång tid på sig. En av de stora flaskhalsarna för att kunna byta bank var amorteringsunderlaget, och äntligen har det hänt någonting på det området. Nu ska man skyndsamt kunna få amorteringsunderlaget digitalt, vilket är väldigt välkommet. Det är mycket viktigt för konkurrensen på bankmarknaden och för styrkan som kund i en bank att snabbt kunna få tillgång till den här typen av uppgifter digitalt.

Att använda en statlig bank för att manipulera marknaden har vi i Sverige och en del andra länder ganska stor negativ erfarenhet av. Det ska man vara försiktig med utifrån synpunkten finansiell stabilitet. Det är Ingela Nylund Watz och Socialdemokraterna medvetna om.

Vad gäller alla andra förslag för att förbättra transparensen för kunderna och deras styrka är regeringen positivt inställd.

Underlättande av bankbyte

Anf. 72 PER SÖDERLUND (SD):

Herr talman! Även min fråga går till finansmarknadsministern.

Riksbanken sänkte som bekant styrräntan med 0,25 procentenheter i förra veckan. Storbankerna sänker inte sin utlåningsränta lika mycket, och sänkningen sker ofta med en fördröjning. Dessutom är en så kallad rörlig ränta i praktiken bunden på tre månader, vilket betyder att det kan ta ganska lång tid för räntan att påverkas även för den som har rörlig ränta. Under tiden tjänar såklart bankerna pengar på det.

Storbankernas oligopolliknande sits försvårar dessutom bankbyte, vilket annars är en möjlighet till förhandling av olika villkor och därmed en möjlighet att påverka sin privatekonomi.

Som svar på en fråga från Eric Westroth har Niklas Wykman tidigare svarat att Finansinspektionen har agerat på möjligheten att få amorteringsunderlag digitalt. Det skulle underlätta, vilket vi nyss har fått lite svar på här. Det pågår också ett arbete, vilket är bra.

Jag vill fråga Niklas Wykman om han avser att vidta ytterligare åtgärder för att underlätta bankbyte.

Anf. 73 Statsrådet NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Detta är en mycket viktig fråga. Man kan notera att det digitala amorteringsunderlaget via Finansinspektionens arbete nu har blivit verklighet. Det är viktigt. Vi har också haft uppdrag för att stärka konkurrensen i banksektorn.

Det är klart att kundens vilja att kontakta sin bank, ställa krav på sin bank och slutligen byta bank om man inte får tillräckligt bra villkor är centralt för en god konkurrens. Men också den tillsyn som vi har över de regler som finns och ett aktivt myndighetsarbete för att se till att regelefterlevnaden hos bankerna är god bidrar. Vi har också utredningar som nu

bereds om till exempel ränteskillnadsersättning som stärker kundernas ställning på bankmarknaden.

Det pågår alltså ett brett arbete. Det kommer dock aldrig att ta slut utan kommer att behöva fortsätta kontinuerligt.

Ny lag om ledsagning

Anf. 74 CHRISTOFER BERGENBLOCK (C):

Herr talman! Precis som en tidigare talare tänker jag ställa en fråga till socialtjänstministern om rätten till ledsagning. Vi har ju redan konstaterat att det har skett en stor neddragning av denna rättighet enligt LSS under de senaste tio åren – detta trots att ledsagning i många fall är en absolut nödvändighet för att den som är blind eller har en synskada ska kunna leva ett fullgott liv.

Vi hörde tidigare i ministerns svar att hon med omsorgsfull precision undvek att svara på frågan om hur regeringen förhåller sig till det tillkännagivande som riksdagen före sommaren gjorde om att utreda ny lagstiftning om ledsagning. Ministern pratade om att det var viktigt med utökad stödmaterial till kommunerna och att det i allmänhet var viktigt med ledsagning, men något svar på frågan gavs inte.

Min fråga till socialtjänstministern är därför: Avser statsrådet att följa den uppmaning som Sveriges riksdag har riktat till regeringen om att utreda en ny lagstiftning om insatsen ledsagning?

Anf. 75 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):

Herr talman! Tack så mycket, Christofer Bergenblock, för ytterligare en fråga i ett mycket angeläget ämne! Det handlar om förutsättningarna och rättigheterna för människor i vårt land att delta i samhället och vara en del av det på samma villkor som vi andra.

Detta är naturligtvis en fråga som regeringen tittar på. Ett tillkännagivande i Sveriges riksdag gör naturligtvis att regeringen tar detta på mycket stort allvar – det har vi gjort hela tiden – och arbetar med LSS-lagstiftningen brett. När det specifikt gäller frågan om ledsagning påbörjas nu en beredning i Regeringskansliet.

Nedskärningarnas effekter för kulturlivet

Anf. 76 MATS BERGLUND (MP):

Herr talman! Min fråga går till kulturminister Parisa Liljestrand. I årets förslag till budget har regeringen dragit ned stödet till studieförbunden med 100 miljoner kronor. Över mandatperioden ska en tredjedel av det statliga stödet bort.

Detta har fått konsekvenser. Verksamheter har lagts ned, och antalet studieförbund har minskat. Men när också lokaler – replokaler och verksamhetslokaler – tvingas stänga drabbas inte bara studieförbunden och bildningen utan också föreningslivet, kulturlivet inte minst, och civilsamhället. Sajten nedskärningskartan listar ett antal sådana exempel. Företrädare för kulturlivet har efterfrågat en utredning och analys av de samhällsliga och kulturella konsekvenserna av nedskärningarna.

Min fråga till kulturministern är därför: Har ministern kännedom om dessa effekter över hela landet, eller kan ministern tänkas göra en sådan här konsekvensanalys av nedskärningarna av stödet till folkbildningen?

Prot. 2024/25:14

3 oktober

Frågestund

Anf. 77 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Herr talman! Det är onekligen så att den här regeringen står upp för bildningen på många olika vis. Folkbildningen är en del av bildningen i vårt land.

Tuffa tider kräver tuffa prioriteringar – det har vi sagt återkommande. Vi har just nu en hög arbetslöshet. Det gör att vi har växlat om en del av det som tidigare har legat inom ramen för folkbildningen och nu satsar på yrkeshögskolorna för att människor också ska få med sig ett yrke, något man så att säga kan använda i sin bildning för att bidra vidare till både sin egen utveckling och samhället.

Det är alltså inte så att vi har tagit bort alla pengar, vilket det ibland kan låta som. Den här regeringen lägger fortfarande nästan 4 miljarder kronor på folkbildningen runt omkring i Sverige. Tillsammans med detta gör vi också en rad andra insatser för att stärka bildningen i Sverige i stort.

Sekretesslagstiftningen och socialtjänstens arbete

Anf. 78 THOMAS RAGNARSSON (M):

Herr talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till socialtjänstminister Camilla Waltersson Grönvall. Den 1 januari 2025 kommer ny lagstiftning gällande sekretess på plats. Alla som jobbar inom yrken som omfattas av sekretesslagstiftning vet vilka problem den skapar när man ska samverka mellan olika myndigheter. Dagens regelverk är så snårigt att det många gånger är omöjligt att utläsa om man kan bryta sekretess eller inte. Oron för att göra fel har varit så stor att befintliga lagar troligtvis till och med har övertolkats för att man ska vara på den säkra sidan. Detta har varit ett stort hinder i myndighetssamverkan, framför allt för verksamheter som lyder under statsrådet.

Min fråga är således: Hur tror statsrådet att denna lagstiftningsändring kommer att förändra socialtjänstens arbete i framtiden?

Anf. 79 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):

Herr talman! Tack så mycket, Thomas Ragnarsson, för frågan! Regeringen har varit väldigt tydlig: Finns det sekretesshinder som omöjliggör att vi kan arbeta på ett effektivt sätt, både runt barn och unga som är på väg in i kriminalitet och för att förhindra välfärdsbrottslighet, ska dessa hinder rivas. Vi arbetar nu konsekvent och målmedvetet för att få till detta.

Sekretesslagstiftning är en känslig fråga. Det är naturligtvis rätt information som ska delas. Den första delen av detta handlar om att fler aktörer nu måste lämna information, bland annat till polisen, när det finns misstanke om att olika slags brott sker.

Vi går nu vidare. Det är i dag inte möjligt för socialtjänst, skola och polis att sitta runt samma bord och resonera om en ung människa på väg in i kriminalitet. I och med att vi nu river dessa sekretesshinder kommer detta att bli möjligt.

Det förstärkta amorteringskravet

Anf. 80 LARRY SÖDER (KD):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Niklas Wykman. Den 1 mars 2018 införde den socialdemokratiska regeringen det förstärkta amorteringskravet. Jag menar att det förstärkta amorteringskravet omöjliggör för ungdomar att komma in på den ägda bostadsmarknaden och att rörligheten på bostadsmarknaden minskar på grund av detta. Jag menar också att ungdomar i längden tjänar mest på den ägda bostadsmarknaden. Det är alltså både socialt, ekonomiskt och ekologiskt bäst för en ungdom att ta sig in på den ägda bostadsmarknaden.

Regeringen har själv i ett utredningsdirektiv konstaterat problematiken med detta. Det står att det är olyckligt att vi har ett förstärkt amorteringskrav. Kommittén har fått i uppdrag att analysera om amorteringskravet kan utformas mer ändamålsenligt.

Min fråga till ministern är om det inte är enklare att bara ta bort det förstärkta amorteringskravet i stället för att försöka formulera om det eller göra om det på ett eller annat sätt.

Anf. 81 Statsrådet NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! För att svara rakt på frågan: nej. Då hade vi gjort det i stället för att tillsätta en utredning.

Dessa regler har tillkommit för att vi har en hög skuldsättning i Sverige och svenska hushåll på så sätt är väldigt exponerade. Detta pekas ofta av olika internationella bedömare ut som en risk i den svenska ekonomin; det är därför vi har den här typen av åtgärder. Sådana åtgärder har införts i en lång rad länder.

Men sedan dessa åtgärder började införas under och efter finanskrisen har mycket kunskap och forskning tillkommit, och det är därför vi har tillsatt utredningen, som nu snart ska leverera sina slutsatser. Vi ska givetvis arbeta vidare med dem. Precis som Larry Söder påpekar har det från tungt håll framförts mycket kritik mot hur dessa regler är utformade i Sverige, det vill säga att de inte är effektiva och ändamålsenliga på det sätt man kunde önska.

Mycket kunskap har tillkommit, och därför blir det en utredning. Sedan får vi analysera utredningens förslag, och så kommer vi att återkomma.

Politiken för global utveckling

Anf. 82 OLLE THORELL (S):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Dousa och gäller omläggningen av biståndspolitik. Vi har tidigare i någorlunda mån fått svar på frågan om att Sverige nu lägger sig under FN:s rekommendation om 0,7 procent av bni för biståndet; svaret är att det är viktigare att biståndet är förutsägbart. Det är tydligt att med Benjamin Dousa som biståndsminister är biståndet förutsägbart mindre från år till år. Detta kan man ställa sig ytterligare frågor om.

Min fråga gäller dock politiken för global utveckling, en reform som infördes 2003 efter ett stort förankringsarbete och skulle undvika målkonflikter och hålla ihop Sveriges globala politik. Nu har regeringen lagt ned

denna politik, och ramverket finns inte längre. Hur ska man då kunna lösa målkonflikter för att uppnå Agenda 2030-målen?

Prot. 2024/25:14
3 oktober

Frågestund

Anf. 83 Statsrådet BENJAMIN DOUSA (M):

Herr talman! Regeringens politik sammanfattas bäst i den reformagenda som regeringen fattade beslut om i slutet av förra året. Svaren på många av de frågor ledamoten har finns i denna reformagenda. Vi vill fokusera biståndet betydligt mer och ha färre strategier. Vi vill göra mer där vi kan göra skillnad, alltså vattna där det växer. Vi vill också ha ökat fokus på transparens, förutsägbarhet och spårbarhet i användandet av skattebetalarnas pengar. Det nya, som jag tror är delvis en ideologisk fråga, är att på ett tydligare sätt koppla samman bistånd med handel. Många av de företrädare jag träffar från länder som mottar svenskt bistånd återkommer ofta till att de absolut vill ha svenskt bistånd men också handla mer med svenska företag. Detta fanns inte med i den tidigare socialdemokratiska regeringens biståndspolitik.

Tvångsåtgärder på fler Sis-hem

Anf. 84 MONA OLIN (SD):

Herr talman! Min fråga går till socialtjänstminister Camilla Waltersson Grönvall.

En lagändring som trädde i kraft i våras ger utvidgade möjligheter att använda tvångsåtgärder på Sis-hem. Det innebär bland annat restriktioner gällande användning av kommunikationsmedel såsom telefon och internet. Anställda på Sis-hem har uttryckt att lagändringen bidrar till att skapa en säkrare arbetsmiljö för såväl personal som ungdomar. Det ger också bättre möjlighet att kontrollera ungdomarnas kommunikation med olämpliga personer. Genom att begränsa kontakterna kan insatserna på ungdomshemmen bli mer effektiva och bidra till långsiktig rehabilitering.

Ser ministern möjliga regeländringar inom även andra nivåer av Sis-hem och HVB-hem för att hjälpa och skydda också de ungdomar som inte hamnar på Sis-hemmen med den högsta skyddsklassningen?

Anf. 85 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):

Herr talman! Jag tackar Mona Olin för en viktig fråga.

Det riksdagsledamoten hänvisar till är den lagstiftning som infördes den 1 april i år och som omöjliggör för personer som sitter på Sis-hem med högsta säkerhetsklassning att ha kontakt med omvärlden för att tillskaffa sig droger och vapen. Dessutom omöjliggör det för kriminella nätverk att ha kontakt på insidan av dessa Sis-hem.

Det är redan i dag möjligt att också på de Sis-hem med lägre säkerhetsklassning fatta enskilda beslut för de barn och unga som är placerade där. Men nu går regeringen vidare med att ge i princip samma befogenheter som Sis har till HVB-hemmen. Det handlar om att begränsa användning av mobiltelefoner, säkerställa att inte droger och vapen förs in och göra inpasseringskontroller och urinprovskontroller. Detta arbetar regeringen nu med för att kunna införa så fort som möjligt.

Anf. 86 MARTINA JOHANSSON (C):

Herr talman! Vi behöver hela tiden förbättra för barn och unga, och vi måste börja här och nu. Sis har fått i uppdrag att ge barn och unga som är placerade hos dem en oberoende vuxen som de kan vända sig till när de inte har fått rätt bemötande eller rätt behandling. Organisationer som Barnrättsbyrån är en sådan oberoende vuxen i dag, och det finns ett samarbete. Men problemet är att regeringen inte har säkerställt att det också finns oberoende ekonomiska resurser. Oberoende barnombud för alla samhällsplacerade barn och unga kommer att komma, men nu pratar jag om dem som har det svårast här och nu.

Min fråga till Camilla Waltersson Grönvall är: Varför ger regeringen inte pengar till de oberoende organisationerna i budgeten så att arbetet inom Sis med dem som har det svårast kan pågå här och nu?

Anf. 87 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):

Herr talman! Jag tackar Martina Johansson för frågan.

Jag får be riksdagsledamoten att noga läsa igenom regeringens budget. Till skillnad från Centerpartiets 3 miljoner till oberoende barnombud lägger regeringen 20 miljoner på detta i sin budget.
(Applåder)

Kreditförbudet vid försäljning av lotter

Anf. 88 IDA DROUGGE (M):

Herr talman! År 1995 blev det olagligt i Sverige att sälja lotter på kredit. En del aktörer hittade dock kryphål i lagstiftningen, så 2002 utvidgades och skärptes därför detta kreditförbud. Efter 2002 uppdagades att en del lotterier likväl sålde lotter på kredit. Då skärptes inte regelverket, utan man införde i stället undantag för vissa lotterier. Man sa att om det fanns särskilda skäl skulle en del ändå få sälja lotter på kredit.

Sedan dess har mycket hänt, och vi vet att framför allt Socialdemokraternas lotterier använder väldigt bedrägliga beteenden i sin försäljning och verksamhet. Finns det mot denna bakgrund skäl att se över om kreditförbudet behöver kompletteras och ändras, finansmarknadsministern?

Anf. 89 Statsrådet NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Först och främst måste jag säga att jag reagerade med bestörtning på de uppgifter som har förekommit i medierna om försäljningen av lotter.

I ett lite bredare perspektiv är det fullt naturligt att vissa saker förekommer i en ekonomi. Det gör dock inte att alla varianter av dem är välkomna. Det är till exempel bra att man kan låna och låna ut pengar. Men det är inte bra att låna pengar man inte kan betala tillbaka, och framför allt är det katastrofalt att låna ut pengar till människor som inte kan betala tillbaka dem. Att kunna låna är centralt i en ekonomi, men att kunna låna för att sedan direkt spela bort pengarna är något som med kraft behöver motverkas. Därför arbetar regeringen med konkreta förslag för att komma vidare med att man inte ska kunna spela på kredit i Sverige eftersom det försätter människor i fruktansvärda situationer och kan förstöra hela familjers liv.

Barns och ungas läsning

Anf. 90 ROLAND UTBULT (KD):

Herr talman! Min fråga går till kulturminister Parisa Liljestrand.

Vi vet att en 17-åring som läser mycket under sin uppväxt har ungefär 50 000–70 000 ord att använda medan en 17-åring som har läst lite eller inte alls har ungefär 15 000–17 000 ord att använda. Resultaten i Pisa- respektive Pirlsundersökningen 2022 visar att läsförmågan bland svenska barn sjunker, vilket är djupt oroväckande. Hur man läser i familjen liksom användningen av sociala medier påverkar bokläsandet. Användningen av sociala medier påverkar även sömn och hälsa och kan leda till ökad ensamhet, något som socialministern har uppmärksammat.

Vad gör regeringen för att vända utvecklingen när det gäller barns och ungas läsning?

Anf. 91 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Herr talman! Detta är verkligen en hjärtefråga för både mig och regeringen. Som jag sa i ett tidigare svar är detta *en* del i att stärka bildningen i Sverige i stort, och då måste vi börja med barnen.

Det sker mycket inom ramen för läsningen nu, dels i lagstiftningen, dels med riktade statsbidrag till adekvat litteratur och adekvata läromedel. Den 1 juli i år skärptes skollagen gällande elevers tillgång till läromedel i skolmiljö. Vi har givit Skolverket och Kulturrådet i uppdrag att ta fram läslistor för att hjälpa skolorna att hitta bra litteratur för barn att läsa. Från halvårsskiftet nästa år införs en lag om bemannade skolbibliotek, och inom ramen för Skapande skola gör vi en satsning som möjliggör för elever att i högre utsträckning få möta författare. Detta är bara några av de saker regeringen jobbar med.

Barns och ungas kulturutövande

Anf. 92 LOUISE THUNSTRÖM (S):

Herr talman! Konsekvenserna av de kraftiga nedskärningarna på studieförbunden visar sig nu på allt fler platser. Under den senaste tiden har det rapporterats om att replokaler måste läggas ned. Det finns helt enkelt inte tillräckligt med pengar för att driva dem vidare.

Det pratas ofta om det svenska musikundret och att den kommunala musikskolans, kulturskolans och studieförbundens replokaler varit förutsättningar för stora svenska internationella framgångar inom musikområdet. Detta är sant, men jag tänker på dem som drabbas hårdast just nu, nämligen vanliga musikintresserade ungdomar runt om i vårt land.

Min fråga till kulturministern är: Var någonstans ska barn och ungdomar vara, och hur ska den unga kulturen kunna växa om det inte finns någonstans där de kan repa och utvecklas?

Anf. 93 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Herr talman! Jag tackar för frågan. Det är bra att jag får frågan flera gånger, för då får jag fler minuter på mig att förklara svaret. Det är alldeles utmärkt, så jag svarar gärna igen.

När det gäller studieförbunden har regeringen valt att prioritera inom ramen för det vi gör för att växla över i syfte att bidra till att stärka yrkesmöjligheter, det vill säga vi skiftar en del av pengarna in i yrkeshögskolorna för att möjliggöra för människor att ta sitt intresse och sin kunskap vidare i ett yrke och för att stärka arbetslinjen.

När det gäller möjligheten för barn och unga att repa är det klart att det är en del av det ekosystem som hela kulturlivet bygger på. Där har alla ett ansvar. Framför allt ligger det ett ansvar hos kommunerna att möjliggöra platser för barn och unga att vistas på.

Det är dock inte så som det låter på ledamoten, att alla pengar försvinner, utan regeringen lägger även fortsatt nästan 4 miljarder kronor på folkbildningen.

Reglering av partipolitiska lotterier

Anf. 94 JONAS ANDERSSON (SD):

Herr talman! Jag har en fråga till finansmarknadsminister Wykman.

Flera veckor i rad har vi kunnat följa medial rapportering om den djupt ohederliga verksamhet som Socialdemokraternas lotteri har visat sig vara. Socialdemokraternas lotteri har genom bolag som man har anlitat satt i system att pressa utsatta äldre svenskar att spela bort sina pengar på partiets lotteri. Gängkriminella och efterlysta brottslingar har varit involverade i det bolag som Socialdemokraternas lotteri har satsat på.

Så sent som i går kom nyheten att Socialdemokraterna fortsätter att anlita externa telemarketingbolag trots att man har sagt att man ska sluta med det. Haverierna kring Socialdemokraternas lotteri ser ut att bara fortsätta, och detta skadar naturligtvis förtroendet för finansieringen av de politiska partierna.

Sedan början av året finns en färdig utredning på regeringens bord vad gäller att reglera partipolitiska lotterier. Här vill jag säga att Sverigedemokraterna förordar ett totalförbud, vilket är ett av de förslag som finns i utredningen.

Det jag undrar är: Hur ser tidsplanen ut för att lägga ett förslag på riksdagens bord om att reglera partipolitiska lotterier?

Anf. 95 Statsrådet NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Först och främst är det skakande uppgifter som har framkommit. Jag tror tyvärr att många av oss är närstående till eller bekanta med någon äldre som har drabbats av någon typ av bedrägeri eller brottslighet i Sverige under de senaste åren. Gång utnyttjar hänsynslöst åldringars utsatthet för att tillskansa sig pengar.

När det kommer till frågan om spel är det givetvis en annan sak, men låt mig understryka hur centralt det är att politiska krafter och staten är på samma sida mot gängen och agerar med kraft för att äldre människor ska vara trygga i Sverige.

När det kommer till processen för ny lagstiftning på området har regeringen tillsammans med Sverigedemokraterna en ordnad process för detta, och förslag i frågan kan väntas kring årsskiftet.

Prot. 2024/25:14

3 oktober

Frågestund

Resurser till folkbildningen

Anf. 96 ANDERS ÅDAHL (C):

Herr talman! Återigen får vi grotta ned oss i folkbildningen. Folkbildningen utgör ett sammanhållande ekosystem i samhället som välkomnar alla, oavsett ålder, bakgrund och funktionsförmåga. Att montera ned ett sammanhållet ekosystem kan i förlängningen få förödande konsekvenser för Sverige som land. På många håll i landet är folkbildningen dessutom ofta den enda kulturaktör som kan vidga perspektiven och minska polariseringen.

Som vi har hört tillhandahåller studieförbunden exempelvis replokaler för nästa generation av det svenska musikundret. Vi i Centerpartiet står tydligt upp för folkbildningens värde. I vår budget avvisar vi nedmonteringen av folkbildningen.

Nu vill jag, något tillspetsat, fråga statsrådet Liljestrand: Vad får regeringen att satsa på billigt snus i stället för på folkbildning?

Anf. 97 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Herr talman! Jag tror inte att jag tänker svara på frågan så som den är formulerad, utan jag tänker i stället försöka svara på den så som jag tror att ledamoten menar.

Det är intressant att man pratar om en nedmontering när regeringen fortsatt lägger nästan 4 miljarder kronor på bland annat folkbildningen och studieförbunden i Sverige.

Regeringen tar också ansvar för en av de största bildningsinstitutioner som vi har i detta land, nämligen skolan. Detta gör vi genom att stärka kunskapsskolan och genom att se till att alla barn får samma möjligheter att närma sig bildningen, få kunskap från grunden, ta till sig läromedel i fysisk form och få tillgång till skönlitteratur.

Det är där bildningen börjar. Detta är den viktigaste insats vi kan göra för våra barn och unga och för att stärka bildningen i detta land.

(Applåder)

Demokratin och myndighetschefers agerande

Anf. 98 FREDRIK SAWESTÅHL (M):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Benjamin Dousa.

Tidigare i år avslöjades det att den dåvarande generaldirektören för Sida – den S-märkta generaldirektören, ska kanske understrykas – under sin sista tid som generaldirektör fattade en rad ekonomiska beslut som gick rakt emot de beslut som regeringen har tagit och som denna folkvalda församling står bakom.

Totalt rör det sig om 1,2 miljarder kronor. Detta är allvarligt. Att generaldirektörer obstruerar mot demokratiskt fattade beslut, mot regeringen och mot riksdagen är allvarligt. Agerandet har skadat förtroendet för Myndighetssverige, för Sida och för svenskt bistånd.

Mot denna bakgrund vill jag fråga statsrådet: Planerar eller överväger regeringen ytterligare åtgärder för att säkerställa att myndigheters chefer inte aktivt kan undergräva demokratiskt fattade beslut på det sätt som Sidas tidigare generaldirektör har gjort?

Anf. 99 Statsrådet BENJAMIN DOUSA (M):

Herr talman! Jag kan konstatera att Sida har en ny generaldirektör, Jakob Granit, som vi har stort förtroende för.

Vad gäller biståndspolitiken specifikt handlar det i stora drag om CSO-strategin, där vi tydliggör vad som krävs för att bli en samarbetspartner till Sida, så att det blir tydligt gentemot skattebetalare och gentemot andra civilsamhällesorganisationer varför vissa får pengar och andra inte.

Varför den tidigare generaldirektören har agerat som hon gjort kan jag tyvärr inte svara på, men jag kan konstatera att det med den nya strategin blir det väldigt tydligt, också gentemot svenska folket, vad Sida ska jobba med och inte och varför vissa organisationer får pengar och andra inte.

Förtroendet för Finansinspektionen

Anf. 100 BJÖRN WIECHEL (S):

Herr talman! Vi har alla kunnat ta del av uppgifterna om generaldirektören för Finansinspektionen och myndighetens ärende kopplat till generaldirektörens tidigare roll på Pensionsmyndigheten.

Situationen att Finansinspektionen måste granska sin egen chef har beskrivits som absurd och ohållbar. Ansvarig minister Wykman har kommenterat händelserna med att han fortsatt har förtroende för generaldirektören och hänvisar tillbaka till Finansinspektionen. Frågan handlar dock om myndighetens förtroende och om att medborgare och aktörer på finansmarknaderna har förtroende för dess myndighetsutövning.

Jag undrar därför hur ansvarig minister tänker agera. Vad avser ministern själv att göra för att skapa reda i detta?

Anf. 101 Statsrådet NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Först och främst är riksdagens talarstol kanske inte det bästa forumet för att hantera personalärenden, oavsett vad det gäller, men precis som Björn Wiechel sa har jag förtroende för Finansinspektionens generaldirektör. Det har regeringen för alla sina generaldirektörer till dess att annat meddelas.

Finansmarknader generellt bygger på att det finns ett stort förtroende, information och transparens och på att frågor besvaras, att regelverk följs och att man står till förfogande för olika typer av frågor och granskningar. Jag konstaterar att det rapporteras i medierna om den granskning som Finansinspektionen gör avseende ett antal investeringar, och det återstår att se, både för mig och för riksdagsledamoten, vad den granskningen till slut mynnar ut i.

Jag säger det dock igen: Regeringen har förtroende för sina generaldirektörer till dess att något annat meddelats.

Anf. 102 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD):

Herr talman! De senaste åren har flera europeiska regeringar distanserat sig från biståndsorganisationen Islamic Relief på grund av organisationens kopplingar till islamistiska organisationer och antisemitism. Detta är en följd av att USA:s speciella sändebud för att motverka antisemitism år 2020 publicerade en skrivelse där man redogjorde för antisemitiska uttalanden från ledande företrädare för Islamic Relief och fördömde detta.

Tyvänn fortsätter Sverige, genom biståndsmyndigheten Sida, att ge stöd till Islamic Relief. I år har 156 miljoner kronor betalats ut till Islamic Relief. Kommer statsrådet Benjamin Dousa att verka för att stödet till Islamic Relief ska upphöra?

Anf. 103 Statsrådet BENJAMIN DOUSA (M):

Herr talman! Jag tackar för frågan.

I regeringens reformagenda *Bistånd för en ny era* framgår tydligt att svenskt bistånd inte ska stödja aktörer som är icke-demokratiska eller på andra sätt försvårar eller förhindrar svenska intressen. Det framgår också att regeringen avser att säkerställa att mottagare av stöd till civilsamhället inte har kopplingar till våldsbejakande ideologier, extremism eller islamism.

Jag kan också konstatera att UD sedan en tid tillbaka har en dialog med Sida om huruvida Islamic Relief uppfyller de krav som ställs på mottagare av svenskt bistånd. Ekonomiskt stöd som kanaliseras av civilsamhället ska precis som övrigt bistånd vara långsiktigt, transparent, effektivt och inte på något sätt underminera Sveriges intressen eller stödja våldsbejakande ideologier.

Skapande skola

Anf. 104 EMMA AHLSTRÖM KÖSTER (M):

Herr talman! Kulturen spelar en mycket viktig roll när det gäller att hålla ihop vårt samhälle och stärka dess gemenskap, men i ansträngda ekonomiska tider är det även viktigt att kunna prioritera och fokusera på de områden och insatser som kan bidra till detta allra mest.

I budgeten för 2025 har regeringen och kulturministern valt att prioritera att stärka Skapande skola. På vilket sätt är denna satsning särskilt viktig?

Anf. 105 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Herr talman! Jag tackar för frågan.

Skapande skola är en verksamhet som faktiskt infördes av min moderata företrädare på den här posten, Lena Adelsohn Liljeroth. Det var en moderat reform, och det vi gör nu är att stärka den med ytterligare pengar. Vi förstärker den med 30 procent jämfört med hur det ser ut i dag.

Tanken med det här är att alla barn som rör sig i våra skolor och förskolor ska få möjlighet att möta kultur på olika vis under sin uppväxt. Jag sa här tidigare att skolan är vår största bildningsinstitution, och genom att

stärka Skapande skola som vi nu gör möjliggör vi att två av tre barn i Sverige får möta kultur under sin uppväxt. Det är något som det är värt att vara stolt över.

Bevarandet av nationella minoritetsspråk

Anf. 106 MIRJA RÄIHÄ (S):

Herr talman! Min fråga går till kulturminister Parisa Liljestrand, och det är en fråga som vi faktiskt har diskuterat ett par gånger tidigare.

De nationella minoritetsspråken och minoritetskulturerna måste bevaras, utvecklas och föras över till framtida generationer. De har länge varit en viktig del av vårt lands kulturella och språkliga mångfald.

De språkcentrum som stöds av staten har visat sig vara viktiga och uppskattade aktörer i att bevara och utveckla språken och kulturarvet. Nu har regeringen presenterat en budget som innebär en kraftig nedskärning av finansieringen: från 28 miljoner kronor till språkcentrum för finska, jiddisch, meänkieli och romani chib och 11 miljoner till samiska språkcentrum ska språkcentrumen nu dela på 8,5 miljoner kronor. Ibland används ordet ”slakt” i budgetsammanhang, och sällan har det varit mer befogat än den här gången. Det här innebär i praktiken att språkcentrum måste läggas ned.

Min fråga till kulturministern är: Hur tänker kulturministern och regeringen säkerställa att det viktiga arbetet med att bevara våra minoritetsspråk kan fortsätta och inte tappa kraft? Hur tänker ministern följa upp att det här är prioriterade frågor för regeringen?

Anf. 107 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Herr talman! Jag kan glädja ledamoten: Regeringen har i budgetpropositionen tillfört medel till språkcentrumen i form av en summa om 8,5 miljoner kronor, men regeringen har också uttalat att språkcentrumen utgör en otroligt viktig verksamhet för våra minoriteter och deras möjligheter att bevara sina språk och utveckla dem. I den regleringsbrevsomsorg som alldeles snart äger rum kommer regeringen därför att återkomma med hur den totala ramen ska se ut.

Den kyrkoantikvariska ersättningen

Anf. 108 RUNAR FILPER (SD):

Herr talman! Jag riktar mig till kulturministern.

Äntligen har den kyrkoantikvariska ersättningen höjts! När kyrkan och staten gick skilda vägar föreslogs att staten skulle tillföra medel på en nivå som successivt höjdes till 460 miljoner kronor per år. Det successiva införandet slutfördes 2009, och sedan dess har ingen ytterligare höjning gjorts, trots inflation och minskat penningvärde. Därför är regeringens och Sverigedemokraternas höjning om 30 miljoner per år ett efterlängtat steg i rätt riktning.

Om man räknar om de 460 miljoner som det ursprungligen beslutades om till dagens penningvärde motsvarar det mer än 700 miljoner kronor.

Min fråga till ministern blir därför: Hur ställer sig ministern till fortsatta höjningar i framtiden, för att parera inflation och minskat penningvärde?

Prot. 2024/25:14
3 oktober

Frågestund

Anf. 109 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Herr talman! Det är alldeles riktigt som ledamoten säger i sitt anförande: Äntligen höjs den kyrkoantikvariska ersättningen! Vi höjer ramen från 460 miljoner kronor till 490 miljoner kronor, och det är ett mycket välkommet tillskott för våra kyrkor runt om i landet. De gör ett fantastiskt jobb med att bevara det rika arv som finns inom kyrkan och möjliggöra för människor att ta del av det, liksom med att möjliggöra öppna lokaler och verksamhet som människor kan söka sig till.

Vad gäller kommande pengar och budgettillskott är det ingenting som jag kan uttala mig om nu. Däremot kan jag säga att jag är mycket glad och stolt över att vi efter 15 år äntligen höjer den kyrkoantikvariska ersättningen. Det här har kyrkan behövt under lång tid, och nu gör äntligen den moderatledda regeringen det.

Anslagen till kultursamverkansmodellen

Anf. 110 EWA PIHL KRABBE (S):

Herr talman! Regeringens beslut inför 2024 att sluta räkna upp anslagen till kultursamverkansmodellen i takt med pris- och löneökningar har fått stora konsekvenser för de regionala kulturinstitutionerna. Nu föreslås också en årlig minskning av det totala anslaget till regional kulturverksamhet med 20 miljoner, vilket får en betydande negativ effekt för de kulturverksamheter som drabbas. Regioner och kommuner har ett ansträngt läge, och som det är nu har de sannolikt inte möjlighet att kompensera.

Jag vill fråga kulturministern vilka åtgärder ministern tänker vidta för att regionala kulturinstitutioner inom kultursamverkansmodellen inte ska tvingas avveckla.

Anf. 111 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Herr talman! I den budget som nu ligger på riksdagens bord har vi valt att göra en satsning på Skapande skola, och det finansierar vi inom ram genom att ta en del från det som sker inom ramen för kultursamverkansmodellen.

Man kan fråga sig hur jag kan föreslå en sådan sak. Svaret är att vi ser att Skapande skola har en oerhörd kraft att nå många barn och unga lokalt på olika orter runt omkring i hela Sverige. Det vi också ser är att det bidrar till att kulturskapare faktiskt i större utsträckning kan leva på det de gör eftersom de kan erbjuda sina tjänster både lokalt och regionalt.

Det är också så att vi från statens håll, trots att vi använder en del av medlen från kultursamverkansmodellen till Skapande skola, fortfarande lägger nästan en tredjedel – nästan 1,7 miljarder kronor – i kultursamverkansmodellen för att möjliggöra för kommuner, regioner och stat att jobba samman om kulturen.

Frågestunden var härmed avslutad.

§ 12 (forts. från § 10) Svar på interpellation 2024/25:32 om Sveriges röstnedläggning i FN:s omröstning om Israel och Västbanken

Förste vice talmannen meddelade att statsrådet och samtliga övriga talare anmält att de inte önskade fortsätta debatten efter frågestunden.

Förste vice talmannen förklarade därmed interpellationsdebatten avslutad.

§ 13 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Propositioner

2024/25:25 Utvidgat växa-stöd – nedsättning av arbetsgivaravgifterna för upp till två anställda

2024/25:26 Avtrappat ränteavdrag för lån utan säkerhet

2024/25:28 Vägen till en pålitlig transportinfrastruktur – för att hela Sverige ska fungera

§ 14 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 2 oktober

2024/25:71 Sydsvenska företags tillgång till energi i närtid

av *Marianne Fundahn* (S)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2024/25:72 Effekter på skåningar från pausandet av Kriegers flak

av *Adrian Magnusson* (S)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2024/25:73 Akut stöd till västsahariska flyktingläger

av *Lotta Johnsson Fornarve* (V)

till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:74 Rättvisasppekter på karensavdraget

av *Åsa Eriksson* (S)

till statsrådet Anna Tenje (M)

2024/25:75 Ändringar i Finsamslagstiftningen

av *Åsa Eriksson* (S)

till statsrådet Anna Tenje (M)

2024/25:76 Situationen i sjukvården

av *Yasmine Bladelius* (S)

till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

2024/25:77 Regeringens skattesänkningar

av *Mattias Vepsä* (S)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2024/25:78 Kriminella som driver HVB-hem

av *Mattias Vepsä* (S)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2024/25:79 Strategi för Sveriges utvecklingssamarbete med det civila samhället

av *Lotta Johnsson Fornarve* (V)

till statsrådet Benjamin Dousa (M)

Prot. 2024/25:14

3 oktober

§ 15 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 2 oktober

2024/25:107 Åtgärder mot misskötsel av fastigheter

av *Mikael Eskilandersson* (SD)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2024/25:108 Förhinderande av ett regionalt krig i Mellanöstern

av *Azra Muranovic* (S)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:109 Ansvar för brott mot mänskligheten i Tigraykonflikten

av *Eva Lindh* (S)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:110 Lernias ändrade uppdrag

av *Marianne Fundahn* (S)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2024/25:111 Värnande i FN av folkrätten och Sveriges trovärdighet

av *Olle Thorell* (S)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:112 Lösningar på den västsvenska elbristen

av *Rickard Nordin* (C)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2024/25:113 Biogasens skattebefrielse

av *Rickard Nordin* (C)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

§ 16 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 2 oktober

2024/25:50 Statligt ägda bolags roll på konkurrensutsatta marknader

av *Johnny Svedin* (SD)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2024/25:51 Regeringens hantering av reformutrymmet

av *Olle Thorell* (S)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2024/25:52 Stödet till sjukvården

av *Olle Thorell* (S)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2024/25:53 Åtgärder mot gängkriminalitet

av *Olle Thorell* (S)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2024/25:54 Prioriteringarna i budgeten för 2025

av *Olle Thorell* (S)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2024/25:55 Satsningar på tillväxtområden

av *Olle Thorell* (S)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2024/25:47 Företags beredskap vid krig

av *Björn Söder* (SD)

till statsrådet Carl-Oskar Bohlin (M)

2024/25:49 Scamfabriker i Sydostasien

av *Olle Thorell* (S)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:60 Postnord Strålfors uppköp av mindre bolag

av *Anders Karlsson* (C)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2024/25:56 Indexuppräknning av ersättningar till landets värnpliktiga vid grundutbildning

av *Mikael Larsson* (C)

till försvarsminister Pål Jonson (M)

2024/25:57 Reglering av dödshjälp i Sverige

av *Niels Paarup-Petersen* (C)

till socialminister Jakob Forssmed (KD)

2024/25:59 Användning av ukrainsk stavning på Ukrainas huvudstad Kyjiv

av *Björn Söder* (SD)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:61 Regeringens minskning av antalet platser i högre utbildning

av *Linus Sköld* (S)

till utbildningsminister Johan Pehrson (L)

2024/25:62 Internetbedrägerier via scamfabriker

av *Olle Thorell* (S)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2024/25:64 Åtgärder mot otillåten taxiverksamhet

av *Kadir Kasirga* (S)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2024/25:65 Missbruket av lustgas

av *Ewa Pihl Krabbe* (S)

till socialminister Jakob Forssmed (KD)

2024/25:70 Yttrandefrihet för nämndemän

av *Erik Hellsborn* (SD)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2024/25:72 Annonsering efter strejkbrytare via Arbetsförmedlingen

av *Cicie Weidby* (V)

till arbetsmarknads- och integrationsminister Mats Persson (L)

2024/25:67 Hantering av minskat stöd till Brottsofferjouren

av *Sanna Backeskog* (S)

till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2024/25:71 Förutsättningarna för avgiftsfri ledsagning för personer med synnedsättning

av *Olle Thorell* (S)

till statsrådet Camilla Waltersson Grönvall (M)

2024/25:69 Framtiden för ambassadören för global jämställdhet

av *Linnéa Wickman* (S)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

Prot. 2024/25:14

3 oktober

§ 17 Kammaren åtskildes kl. 15.10.

Sammanträdet leddes

av tjänstgörande ålderspresidenten Lars Mejern Larsson från dess början

till ajourneringen kl. 13.53 och

av förste vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANNALENA HANELL

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Avsägelse.....	1
§ 3 Anmälan om kompletteringsval	1
§ 4 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	2
§ 5 Anmälan om faktapromemoria	3
§ 6 Ärenden för hänvisning till utskott.....	4
§ 7 Svar på interpellation 2023/24:710 om kvinnors situation i Iran.....	4
Anf. 1 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	4
Anf. 2 SARA GILLE (SD).....	4
Anf. 3 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD).....	5
Anf. 4 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	6
Anf. 5 SARA GILLE (SD).....	7
Anf. 6 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD).....	8
Anf. 7 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	8
Anf. 8 TJÄNSTGÖRANDE ÅLDERSPRESIDENTEN.....	9
Anf. 9 SARA GILLE (SD).....	9
Anf. 10 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	10
§ 8 Svar på interpellation 2023/24:795 om utökade rättigheter för Palestina i FN	10
Anf. 11 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	10
Anf. 12 HÅKAN SVENNELING (V)	11
Anf. 13 LORENA DELGADO VARAS (V)	12
Anf. 14 MALCOLM MOMODOU JALLOW (V)	13
Anf. 15 SAMUEL GONZALEZ WESTLING (V)	14
Anf. 16 STEFAN OLSSON (M).....	14
Anf. 17 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	15
Anf. 18 HÅKAN SVENNELING (V)	16
Anf. 19 LORENA DELGADO VARAS (V)	17
Anf. 20 MALCOLM MOMODOU JALLOW (V)	18
Anf. 21 SAMUEL GONZALEZ WESTLING (V)	19
Anf. 22 STEFAN OLSSON (M).....	19
Anf. 23 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	19
Anf. 24 HÅKAN SVENNELING (V)	20
Anf. 25 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	21
§ 9 Svar på interpellation 2024/25:14 om Ahmadreza Djalali	22
Anf. 26 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	22
Anf. 27 ALIREZA AKHONDI (C).....	22

Anf. 28 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	23
Anf. 29 ALIREZA AKHONDI (C)	23
Anf. 30 TJÄNSTGÖRANDE ÅLDERSPRESIDENTEN	24
Anf. 31 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	24
Anf. 32 ALIREZA AKHONDI (C)	25
Anf. 33 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	25
§ 10 Svar på interpellation 2024/25:32 om Sveriges röstnedläggning i FN:s omröstning om Israel och Västbanken	25
Anf. 34 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	25
Anf. 35 AZRA MURANOVIC (S)	26
Anf. 36 ALEXANDRA VÖLKER (S)	27
Anf. 37 PETER HULTQVIST (S)	27
Anf. 38 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M)	28
Anf. 39 TJÄNSTGÖRANDE ÅLDERSPRESIDENTEN	29
(forts.)	29
Ajournering	29
Återupptaget sammanträde	29
§ 10 (forts.) Svar på interpellation 2024/25:32 om Sveriges röstnedläggning i FN:s omröstning om Israel och Västbanken	30
Anf. 40 AZRA MURANOVIC (S)	30
(forts. § 12)	30
Ajournering	31
Återupptaget sammanträde	31
§ 11 Frågestund	31
Anf. 41 FÖRSTE VICE TALMANNEN	31
<i>HVB-hem med koppling till gängbrottslighet</i>	<i>31</i>
Anf. 42 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S)	31
Anf. 43 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M)	31
Anf. 44 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S)	32
Anf. 45 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M)	32
<i>Reglering av ledsagning</i>	<i>32</i>
Anf. 46 CARINA STÅHL HERRSTEDT (SD)	32
Anf. 47 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M)	32
Anf. 48 CARINA STÅHL HERRSTEDT (SD)	33
Anf. 49 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M)	33
<i>Biståndsnivån</i>	<i>33</i>
Anf. 50 LOTTA JOHANSSON FORNARVE (V)	33
Anf. 51 Statsrådet BENJAMIN DOUSA (M)	33
Anf. 52 LOTTA JOHANSSON FORNARVE (V)	34

Anf. 53 Statsrådet BENJAMIN DOUSA (M).....	34
<i>Studieförbunden och villkoren för de kreativa näringarna</i>	34
Anf. 54 CATARINA DEREMAR (C)	34
Anf. 55 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M).....	34
Anf. 56 CATARINA DEREMAR (C)	35
Anf. 57 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M).....	35
<i>Svenskt bistånd</i>	35
Anf. 58 JACOB RISBERG (MP).....	35
Anf. 59 Statsrådet BENJAMIN DOUSA (M).....	35
Anf. 60 JACOB RISBERG (MP).....	36
Anf. 61 Statsrådet BENJAMIN DOUSA (M).....	36
<i>Judars trygghet i Sverige</i>	36
Anf. 62 LOUISE MEIJER (M)	36
Anf. 63 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M).....	36
Anf. 64 LOUISE MEIJER (M)	37
Anf. 65 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M).....	37
<i>Förändrad finansiering av civilsamhällesorganisationer</i>	37
Anf. 66 GUDRUN BRUNEGÅRD (KD)	37
Anf. 67 Statsrådet BENJAMIN DOUSA (M).....	37
Anf. 68 GUDRUN BRUNEGÅRD (KD)	38
Anf. 69 Statsrådet BENJAMIN DOUSA (M).....	38
<i>Konkurrensen på bolånemarknaden</i>	38
Anf. 70 INGELA NYLUND WATZ (S).....	38
Anf. 71 Statsrådet NIKLAS WYKMAN (M)	39
<i>Underlättande av bankbyte</i>	39
Anf. 72 PER SÖDERLUND (SD)	39
Anf. 73 Statsrådet NIKLAS WYKMAN (M)	39
<i>Ny lag om ledsagning</i>	40
Anf. 74 CHRISTOFER BERGENBLOCK (C).....	40
Anf. 75 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M).....	40
<i>Nedskärningarnas effekter för kulturlivet</i>	40
Anf. 76 MATS BERGLUND (MP)	40
Anf. 77 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M).....	41
<i>Sekretesslagstiftningen och socialtjänstens arbete</i>	41
Anf. 78 THOMAS RAGNARSSON (M).....	41
Anf. 79 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M).....	41
<i>Det förstärkta amorteringskravet</i>	42
Anf. 80 LARRY SÖDER (KD).....	42
Anf. 81 Statsrådet NIKLAS WYKMAN (M)	42
<i>Politiken för global utveckling</i>	42
Anf. 82 OLLE THORELL (S)	42
Anf. 83 Statsrådet BENJAMIN DOUSA (M).....	43
<i>Tvångsåtgärder på fler Sis-hem</i>	43
Anf. 84 MONA OLIN (SD)	43
Anf. 85 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M).....	43
<i>Medel till oberoende barnrättsorganisationer</i>	44
Anf. 86 MARTINA JOHANSSON (C)	44

Anf. 87 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M).....	44
<i>Kreditförbudet vid försäljning av lotter</i>	44
Anf. 88 IDA DROUGGE (M).....	44
Anf. 89 Statsrådet NIKLAS WYKMAN (M).....	44
<i>Barns och ungas läsning</i>	45
Anf. 90 ROLAND UTBULT (KD).....	45
Anf. 91 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M).....	45
<i>Barns och ungas kulturutövande</i>	45
Anf. 92 LOUISE THUNSTRÖM (S).....	45
Anf. 93 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M).....	46
<i>Reglering av partipolitiska lotterier</i>	46
Anf. 94 JONAS ANDERSSON (SD).....	46
Anf. 95 Statsrådet NIKLAS WYKMAN (M).....	46
<i>Resurser till folkbildningen</i>	47
Anf. 96 ANDERS ÅDAHL (C).....	47
Anf. 97 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M).....	47
<i>Demokratin och myndighetschefers agerande</i>	47
Anf. 98 FREDRIK SAWESTÅHL (M).....	47
Anf. 99 Statsrådet BENJAMIN DOUSA (M).....	48
<i>Förtroendet för Finansinspektionen</i>	48
Anf. 100 BJÖRN WIECHEL (S).....	48
Anf. 101 Statsrådet NIKLAS WYKMAN (M).....	48
<i>Stödet till Islamic Relief</i>	49
Anf. 102 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD).....	49
Anf. 103 Statsrådet BENJAMIN DOUSA (M).....	49
<i>Skapande skola</i>	49
Anf. 104 EMMA AHLSTRÖM KÖSTER (M).....	49
Anf. 105 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M).....	49
<i>Bevarandet av nationella minoritetsspråk</i>	50
Anf. 106 MIRJA RÄIHÄ (S).....	50
Anf. 107 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M).....	50
<i>Den kyrkoantikvariska ersättningen</i>	50
Anf. 108 RUNAR FILPER (SD).....	50
Anf. 109 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M).....	51
<i>Anslagen till kultursamverkansmodellen</i>	51
Anf. 110 EWA PIHL KRABBE (S).....	51
Anf. 111 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M).....	51
§ 12 (forts. från § 10) Svar på interpellation 2024/25:32 om Sveriges röstnedläggning i FN:s omröstning om Israel och Västbanken	52
§ 13 Bordläggning	52
§ 14 Anmälan om interpellationer	52
§ 15 Anmälan om frågor för skriftliga svar	53
§ 16 Anmälan om skriftliga svar på frågor	53
§ 17 Kammaren åtskildes kl. 15.10	55